

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Francouzská a česká terminologie v evropských legislativních textech zaměřených na
oblast: „Námořní doprava“

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Jan Radimský, PhD.

Autorka bakalářské práce: Ivana Daňková

Studijní obor: Francouzský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod

Ročník: 3

České Budějovice 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné databázi STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

České Budějovice 21. května 2010

Ivana Daňková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce panu PhDr. Janu Radimskému, PhD. za cenné rady, obrovskou trpělivost a odborné vedení mé práce.

Anotace

Tématem této bakalářské práce je: Francouzská a česká terminologie v evropských legislativních textech zaměřených na oblast „Námořní doprava“. Po uvážení velkého obsahu tohoto tématu z hlediska terminologie jsem se rozhodla zaměřit se pouze na „Bezpečnost v námořní dopravě“.

Práce je rozdělena na tři části. První část je teoretická. Nejprve nám stručně nastiňuje téma námořní dopravy. Její větší část se ale zabývá problematikou kolokací a překladatelskými postupy.

Druhá část je praktická a objasňuje vytvoření paralelního korpusu francouzských a českých legislativních textů z oblasti „Bezpečnost v námořní dopravě“. Je zde také představena struktura francouzských kolokací a jejich české překlady.

Ve třetí části, též praktické, se práce soustřeďuje hlavně na překlad jednotlivých kolokací, které jsou podrobně rozebírány a analyzovány.

Hlavním cílem této bakalářské práce je vytvoření terminologické databáze jednotlivých kolokací a na jejím základě posoudit správnost a kvalitu českých překladů.

Annotation

The theme of the thesis is: French and Czech Terminology in the European Legislative Texts focused on the Field „ Maritime Transport “. After consideration of a large content of this theme in terms of terminology I decided to aim at „Safety in Maritime Transport“.

This thesis is divided into three main parts. The first one is theoretical and describes theme of Maritime Transport, but its larger part deals with problems of collocations and procedures of translation.

The second part is practical. It clarifies creation of parallel corpus of french and czech legislative texts from the field „ Safety in Maritime Transport“. There is also introduced structure of french collocations and their czech translations.

The third part is also practical and focuses mainly on translation of particular collocations, which there are analyzed in detail.

The main aim of this thesis is to assess the accuracy and the quality of czech translation and also create small database of particular collocations.

Obsah

Úvod	7
Použité zkratky.....	9
1 Námořní doprava, kolokace a překladatelské postupy	10
1.1 Téma: námořní doprava	10
1.2 Problematika kolokací.....	13
1.3 Postupy mezijazykového překladu	18
2 Paralelní korpus textů z oblasti „Bezpečnost v námořní dopravě“	21
2.1 Paralelní korpus	21
2.2 Vytvoření paralelního korpusu	23
2.3 Terminologie v paralelním korpusu.....	29
2.4 Struktura kolokací.....	30
2.5 Shrnutí	35
3 Překlad	37
3.1 Kolokace s jedním překladem	40
3.2 Kolokace s více než jedním překladem.....	48
3.2.1 Kolokace v databázích ISAP a IATE	50
3.2.2 Kolokace s adekvátním překladem.....	51
3.2.3 Kolokace s neadekvátním překladem	58
3.2.4 Hodnocení překladových variant.....	59
Závěr	63
Résumé	64
Bibliografie	66
Tabulky a grafy	69
Přílohy	71

Úvod

Původně zamýšleným předmětem předložené práce měl být rozbor odborné terminologie sémantického pole „Námořní doprava“, ale po uvážení příliš širokého obsahu tohoto tématu jsem se zaměřila pouze na „Bezpečnost v námořní dopravě“. V předložené práci vycházím z terminologických výrazů (excerpcí) na vytvořeném paralelním korpusu evropských legislativních textů daného sémantického pole z let 2002 – 2008.

K vybrání tohoto tématu mě vedla jeho zajímavost a dosavadní nezpracovanost z jazykového hlediska. Najít si obecné informace o námořní dopravě či námořní politice není problém. Proto jsem se rozhodla chytit se příležitosti a pojmout toto téma z jiného konce a poodhalit jeho lingvistická zákoutí.

Svou práci jsem rozdělila na tři části. První část stručně uvádí téma: „Námořní doprava“. Poté je ale hlavní pozornost věnována problematice kolokací a překladatelským postupům. Pokud jde o kolokace, snažila jsem se uvést, co termín „kolokace“ vyjadřuje, protože jeho objasnění v teoretické části je zásadní pro praktickou část, kde s jednotlivými kolokacemi pracuji. Kapitulu o překladatelských postupech jsem zařadila z důvodu jejich výskytu při překladu vybraných textů. Jejich uvedení v teoretické části bylo důležité, protože se objevují v rozboru vyhledaných kolokací v části praktické.

Druhá část se věnuje přípravě korpusu a databázi vybraných kolokací. Stručně jsem popsala, jakým způsobem se vytváří paralelní korpus. Věnuji se přiblížení odborné terminologie, kterou jsem vybrala z korpusu a snažím se vysvětlit pojem „termín“. Dále je zde podrobně rozebrána struktura každé kolokace.

Třetí část považuji za klíčovou část celé práce, kdy se dostávám k výzkumu a hodnocení samotných překladů. Ty jsou rozděleny na kolokace s jedním překladem a kolokace s více překlady. Mým úkolem, v rámci této práce, bylo zabývat se pouze kolokacemi s více překlady. Ty jsem ještě dále rozdělila na kolokace s adekvátním překladem a kolokace s neadekvátním překladem. Důležité bylo určit, jestli překlady respektují terminologické databáze ISAP a IATE a zda je při překladu zachován význam a odpovídající jazyková stránka.

V závěru této kapitoly se pokusím vyhodnotit kvalitu českých překladů, čímž dosáhnu vytyčených cílů mé práce, ve které jsem čerpala z literatury a internetových

zdrojů uvedených v bibliografii. V práci jsem využívala zkrácených odkazů. V případě, že se v bibliografii vyskytly knihy se stejným rokem vydání, použila jsem pro rozlišení písmena, např. 2006, 2006a, 2006b. V praktické části představovala hlavní zdroj informací mnou vytvořená databáze kolokací.

Použité zkratky

N (<i>Nom</i>)	Podstatné jméno
Adj (<i>Adjectif</i>)	Přídavné jméno
Prép (<i>Préposition</i>)	Předložka
Det (<i>Déterminant</i>)	Člen
Vpé (<i>Verb – participe passé</i>)	Sloveso ve tvaru přičestí minulého
Vpt (<i>Verb – participe présent</i>)	Sloveso ve tvaru přičestí přítomného
Vinf (<i>Verb – infinitif</i>)	Infinitiv slovesa
Ncomp (<i>Nom composé</i>)	Složené jméno
ISAP	Informační systém pro aproximaci práva
IATE	Inter Active Terminology for Europe (Interaktivní terminologie pro Evropu)
VFČS	Velký francouzsko-český slovník
VFČTS	Velký francouzsko-český technický slovník

1 Námořní doprava, kolokace a překladatelské postupy

První kapitola této práce je rozdělena na tři části. První část nastiňuje současnou situaci námořní dopravy a ve stručnosti představuje cíle námořní politiky. Druhá část se věnuje problematice kolokací, ústřednímu tématu této práce. V této teoretické části je pojem „kolokace“ vysvětlen z různých pohledů pro lepší pochopení tématu. Třetí část je věnována překladatelským postupům, protože jejich význam pro druhou část praktické části této práce je zásadní.

1.1 Téma: námořní doprava

Tato kapitola má za úkol stručně uvést téma námořní dopravy. Při psaní této kapitoly jsem čerpala z publikací „Oceán příležitosti“¹ a „Praktická příručka. Doprava a cestovní ruch“². Číselné údaje jsem čerpala z internetových stránek Evropské komise³.

Evropský námořní prostor a pobřeží jsou velice významné pro prosperitu Evropy. Jsou to obchodní cesty Evropy, zdroj surovin, potravy a energie. Na moři je závislá prosperita Evropy. Mezi hlavní námořní činnosti patří stavba lodí, námořní doprava, rybolov, energetika v pobřežních vodách a cestovní ruch, protože neméně důležité je také využívání moře pro rekreační a kulturní účely. Díky námořní dopravě má Evropa možnost získávat prospěch z rozvoje mezinárodního obchodu a hrát podstatnou roli ve světovém hospodářství.

---

¹ *Oceán příležitosti. Integrovaná námořní politika pro Evropskou unii*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2008.

² *Praktická příručka. Doprava a cestovní ruch*. Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2009. ISBN: 978-92-823-2827-9

³ Námořní politika EU. [online] [cit. 25. 3. 2010] Dostupný na: <http://ec.europa.eu/maritimeaffairs>

Námořní doprava je nejdůležitějším dopravním oborem, protože zajišťuje více než devadesát procent obchodu Evropské unie s ostatním světem. Pod vlajkami EU se plaví více než 9000 obchodních lodí. V posledních 40 letech se námořní obchod rozrostl na čtyřnásobek a v období od roku 2000 významně vzrostla i kontejnerová lodní doprava, u níž se do roku 2020 předpokládá ztrojnásobení. Evropské trajekty obslouží ročně okolo 350 milionů pasažérů a lodní doprava představuje pojítko Evropy s jejími více odlehlými regiony a jejími teritorii v oceánech.

V porovnání se silniční dopravou spotřebuje lodní doprava pouze desetinu paliva na jednotku tona/kilometr. To ukazuje, že je námořní doprava oproti jiným způsobům dopravy poměrně šetrná k životnímu prostředí. Pokud jde o krátké vzdálenosti, má potenciál vytvářet alternativní čisté cesty kopírující tzv. mořské dálnice mezi evropskými přístavy. To by mohlo pomoci i přetížení dopravy v přístavech, které jsou v současné době na svých limitech.

Velké množství z celkového počtu asi 1200 evropských přístavů se stalo logistickými středisky, kde se přijímá, skladuje a zpracovává zboží a jiný materiál. Na základě odvětví, která souvisí s námořní dopravou, jako např. přístavní energetika, rybolob, přístavní služby a námořní výzkum, se z mnoha přístavů stala významná centra ekonomiky, která jsou pohonem pro místní a regionální rozvoj.

Evropa se snaží být v námořním sektoru velkým inovátorem, čímž posiluje konkurenceschopnost a vytváření pracovních míst. Například v oblasti námořního výzkumu a průmyslu. Inovační námořní odvětví zaměstnává vysoce kvalifikované pracovní síly, jejichž počty se zvyšují. Čím dál větší obchodní příležitosti představuje například těžba nerostných zdrojů, akvakultura a nově vznikající podmořské technologie. Každá věc má ale svůj rub i líc. Na jedné straně můžeme z hodnoty moře stále více těžit, ale na straně druhé vedou všechny zmíněné činnosti ke sporům o zhoršování životního prostředí. Znečišťování, přílišná těžba, ropné skvrny, rybolob a další podobné aktivity představují zátěž pro moře a pro celé mořské prostředí a to má dopad i na rozvoj hospodářství.

Evropa využívá toho, že je přímo spojena se světem prostřednictvím moří a oceánů. Mezinárodní společenství lodní dopravy poskytuje přepravu, která je prospěšná světovému společenství. Jak už bylo zmíněno, Evropa hraje jednu z hlavních rolí ve světové lodní dopravě, rybolovu, námořním výzkumu a ochraně životního prostředí. Tím se Evropě naskytuje možnost mít velký vliv na mezinárodní úrovni, a proto je

důležité, aby mezinárodní rozhodnutí o námořních otázkách byla vyřešena co nejkvalitněji.

V lednu roku 2009 předložila Komise Sdělení o hlavní strategii námořní dopravy⁴ do roku 2018, jejíž hlavní součástí jsou strategické alternativy pro systém evropské námořní dopravy do roku 2018. Sdělení obsahuje celou řadu problémů, kterými je nutno se zabývat.

Mezi ně patří například nedostatek lidských zdrojů v námořní dopravě, což lze změnit zlepšováním podmínek zaměstnání námořníků, zlepšení možností vzdělávání a vyhlídek na kariéru. Sdělení uvádí několik opatření na zlepšení námořní bezpečnosti a zabránění teroristických útoků a pirátství a opatření na zajištění ekologičtější lodní dopravy. Komise navrhuje, aby byla posílena inovace a výzkum v oblasti námořní dopravy s cílem zlepšení energetické účinnosti lodí a snížení dopadu na životní prostředí.

---

⁴ KOM(2009)0008 v konečném znění. EUR-Lex. [online] [cit. 25. 3. 2010] Dostupný na: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V5&T2=2009&T3=0008&RechType=RECH_naturel&Submit=Hledat

1.2 Problematika kolokací

M. Grepl a F. Karlík (1986: 201) uvádějí, že výrazy či termíny nestojí osamoceně, ale objevují se v nějakém vztahu, kterému se říká vztah syntaktický. Existují dva druhy syntaktických vztahů. Pokud jsou výrazy na sobě syntakticky závislé, nazýváme tento vztah subordinační neboli subordinace (podřaďování). Výraz řídící bývá výrazem závislým blíže určen: *pilný žák*. V případě, že jsou výrazy syntakticky nezávislé, jde o vztah koordinační neboli koordinace (přiraďování). Jeden výraz není podřizen druhému, nelze se jedním na druhý zeptat: *otec a matka, knihu nebo časopis*. Příklad subordinačního vztahu z databáze odborné terminologie na téma „Bezpečnost v námořní dopravě“: „*port fluvial*“ a příklad koordinačního vztahu: „*la protection du milieu marin et les conditions de vie et de travail*“.

Pojem *kolokace* pochází z latinského slova *collocare*, což znamená spolu-umístit. Do jazykovědy ho zavedl ve 30. letech 20. století J. R. Firth a o další práci s ním se postarali J. Sinclair a M. A. Halliday, Firthovi žáci. Do češtiny byl zřejmě zaveden F. Čermákem. (2006a: 10)

Díky jazykovým korpusům se ukazuje, jak jsou v jazyce důležitá sémantická pravidla, neboli pravidla určující význam slov, podle kterých se řídí kombinace slov a kolokace. Ty nám ukazují, co je v jazyce časté, typické, průměrné, běžné či okrajové až netypické. Studium kolokací se zabývá praktickým jazykem a jeho skutečným užitím. Prvotně záleží na tom, že kolokace musí být reálně užitečná v opravdovém mluveném a psaném jazyce.

To potvrzuje definice kolokace ve slovníku *Dictionnaire de linguistique*. (2002: 91). Kolokace je zde vykládána jako běžné spojování lexikálních morfémů uvnitř výpovědi, nehledě ke gramatickým vztahům existujícím mezi těmito morfémy. Například slova *construction* (stavba, konstrukce) a *construire* (vystavět, vybudovat) náležející ke dvěma různými gramatickým kategoriím mají stejné kolokace v případě, že se spojí se stejnými slovy, např. „*construire une maison*“ a „*construction de la maison*“. Rovněž „*pain*“ (chleba) je v kolokaci s „*frais*“ (čerstvý), „*sec*“ (suchý), „*blanc*“ (bílý) apod. Slova jsou „*cooccurrents*“.

Pojem *kolokace* je poměrně neurčitý a je možné ho pojmout různým způsobem. K jeho vysvětlení jsem použila výklad F. Čermáka a P. Blumenthala.

František Čermák vymezuje kolokaci jako „*smysluplné spojení slov/lexémů, resp. lexikální syntagma, zvl. v podobě víceslovných pojmenování, jehož vznik je podmíněn jejich vzájemnou kolokabilitou, a tedy i kompatibilitou*“. (2006a: 11) Nejčastěji se studium kolokací zaměřuje na studium ustálených a běžných kolokací. Aby byla kolokace smysluplná, musí být nadána významem. To má souvislost hlavně s frekvencí, se sousedstvím a ustáleností. To znamená, že záleží na tom, jak často se kolokace vyskytuje v korpusu, co se vyskytuje v jejím okolí a jestli se mění její význam v různém kontextu. Po formální stránce je nutné rozlišovat kolokace neustálené, tedy jen textové a kolokace ustálené, tedy systémové.

F. Čermák (2006a: 11) uvádí, že termín „kolokace“ nahradil dnes již méně používané „slovní spojení“. Platí pro něj pravidlo **kompatibility**, neboli sémantické slučitelnosti. Při užití všech popisů všech kolokací daného slova nám vzniká **kolokační paradigma**, které se neshoduje s žádným jiným pro žádné jiné slovo. Tato kombinatorická schopnost slova neboli schopnost spojitelnosti se nazývá **kolokabilita** a slovo, které se druzí k výchozímu slovu (hlavě kolokace) se nazývá **kolokát**. Míra kolokability je různá pro jednotlivá slova, avšak neomezenou spojitelnost nemá žádné.

Jsou slova, která mají obzvlášť velký předpoklad se spojovat jako např. *vyprchat – vůně, štěkat - pes*. Z příkladů, které uvádí František Čermák (2006a: 9) mě nejvíce zaujaly tyto dva: *vysoce zajímavý* a *hluboce skličující*. Přesně takovým způsobem vyjdou tato slova z úst rodilému mluvčímu a nenapadne ho je zaměnit, to by potom vypadalo následovně: *?hluboce zajímavý* a *?vysoce skličující*. Na tomto příkladu je vidět, že kolokace užíváme správně, aniž bychom si to uvědomovali a uměli to racionálně zdůvodnit.

Většina lexikálních spojení se vytváří až v samotné promluvě (kromě syntagmat ustálených), předpoklady pro jejich vznik jsou ale zakotveny v systému jazyka. To je dáno významovými, gramatickými i pragmatickými vlastnostmi lexikálních jednotek. Záleží na významu jednotlivých jednotek, některé mají předpoklad pro širokou kombinovatelnost jako např. *mít, velký*, jiné se mohou pojít pouze s jednotkami určitých sémantických rysů (např. sloveso *vřít* se ve svém původním významu spojí pouze se slovy, které označují tekutinu. Narušení pravidel sémantické kombinovatelnosti lze omluvit např. u metafory (*tmavomodré blues, sladký hlas*). Spojitelnost slov ovlivňují i

pragmatické vlastnosti. Z hlediska pragmatického nelze připustit spojení *obdržet vyhazov*. V konkrétním kontextu je ale každá lexikální jednotka kombinovatelná s kteroukoli jinou, pokud je cílem např. ozvláštňení projevu. (Grepl, 1997: 89)

P. Blumenthal (2005: 233) vysvětluje kolokaci následovně: „*un cas de cooccurrence: le mot de base (par exemple „peur“) et le mot associé (que nous appellerons „collocatif“; par ex. les verbes „faire“ ou „avoir“ par rapport à „peur“) se présentent ensemble, faisant partie du même syntagme. Les définitions exigent en général que la cooccurrence soit en l'espèce un phénomène fréquent – du moins dans certains corpus*“.

Tímto si vysvětluje kolokaci jako společný výskyt jednotek v textu. Dodává ale, že frekvence sloučení slov není jediné kritérium kolokačního vztahu. V úvahu je nutno brát také vztah sémantický. (Williams, 2005: 233)

Dále P. Blumenthal (2006: 4) vysvětluje, že *kolokace* představuje „*frazologickou kombinaci báze (fr. „base“) a kolokátu“ (fr. „collocatif“)*. Báze má funkci základní jednotky, „*kteřou si mluvčí vybírá libovolně. Kolokát se váže na bázi, podle které je mluvčím vybírán, bez ní je nedefinovatelný*“.⁵

F. Čermák uvádí (2006a: 11), že podle Sinclaira je důležité dělat rozdíly mezi vzestupnými a sestupnými kolokáty. Kolokát sestupný se v korpusu vyskytuje méně než hledané slovo, ke kterému se druží a kolokát vzestupný má naopak frekvenci vyšší. Sinclair vidí základní rozdíl mezi kolokáty v tom, že vzestupné kolokáty jsou méně významné z hlediska statistiky zatímco sestupné kolokáty by mohly být přínosem v sémantické analýze hledaného slova.

Kolokace se využívají pro poznání významu slov a k popsání typických kombinací slov. Díky poznání kolokací se zlepšila kvalita tvorby slovníků.

---

⁵ „Nous pouvons décrire la collocation comme la combinaison phraséologique d'une base et d'un collocatif. La base est un mot que le locuteur choisit librement parce qu'il est définissable, traduisible et aprenable sans le collocatif. Le collocatif est un mot que le locuteur sélectionne en fonction de la base parce qu'il n'est pas définissable, traduisible ou aprenable sans la base. *Langue française* (2006: 4).

Lexikálních kombinací neboli kolokací existuje více druhů. František Čermák postupoval při jejich dělení podle následujících kritérií:

- A) *system-text (langue-parole neboli ustálený-neustálený)*
- B) *pravidelný-nepravidelný (formálně i sémanticky)*
- C) *kolokace-nekolokace (jiné syntagma)*
- D) *proprium-neproprium*

Přičemž kategorie B počítá s rozdíly mezi gramatickými a sémantickými pravidly. Z lingvistického hlediska podle F. Čermáka (2001: 223 - 232) lze lexikální kombinace v textu dělit následovně:

- A *Systemové*
  - 1 *pravidelné: a: termínové kolokace (víceslovné termíny)*
b: propriální kolokace (víceslovná propria)
  - 2 *nepravidelné: idiomatické kolokace (idiomy a frazémy)*

- B *Textové*
  - 3 *pravidelné a: běžné kolokace (gramaticko-sémantické kombinace)*
b: analytické kombinace tvarů (analytické formy)
  - 4 *nepravidelné: a: individuální metaforické kolokace (autorské metafor)*
b: náhodné kombinace sousední
c: jiné kombinace (blábol)

Potenciálně k nim lze přidat ještě přechodný typ (mezi A1a a B3a)

- C *Textově-systemové* *běžné kolokace uzuální*

Termínové kolokace

Jako příklad uvádí F. Čermák „*cestovní kancelář*“, „*lodní doprava*“, „*až když*“. Zamýšlí se zde nad problematikou terminologičnosti a ustálenosti. Jako řešení se nabízí tzv. třístupňovost, což je *termín, přechodný termín a netermín*, kde je ale nutno vyřešit hranice. F. Čermák nabízí jako řešení „prototypový přístup rozlišující centrum a

periferii“. To zahrnuje různé úhly pohledu pro lidi, kteří se zabývají daným oborem i pro obyčejného uživatele.

Propriální kolokace

Např. „*Kanárské ostrovy*“, *Středozemní moře*“

F. Čermák zde dochází k závěru, že proprium je vždy ustálené, i když jen pro malou část lidí.

Idiomatické kolokace

Např. „*ležet ladem*“, *údolí stínů*“

U této skupiny, stejně jako u termínových kolokací, je nutno zabývat se otázkou ustálenosti. I zde F. Čermák uvádí prototypové řešení. Všechny ostatní případy jsou podle něj neustálené a zařazuje je do skupiny „*individuální metaforické kolokace*“.

Běžné kolokace

Např. „*letní dovolená*“, *snadná odpověď*“, „*dřevěná tužka*“

Tento typ kolokací patří do skupiny neustálených kolokací, které jsou v jistých případech pravidelné gramaticko-sémantické kombinace. Tuto skupinu tvoří naše všední slovní zásoba.

Analytické kombinace tvarů

Např. „*šel by*“, „*byl zapsán*“

Do tohoto přehledu patří tato skupina pouze okrajově. Jde o neustálené formy jednoslovných lexémů. Neřadí se tedy mezi kolokace.

Individuální metaforické kolokace

Např. „*třeskutě vtipný*“, *virové hrátky*“

Náhodné kombinace sousední

Např. „(*vývody*) *vzduchotechniky uvnitř (bytu)*“, „ *že v*“

Jiné kombinace

Tyto kombinace nelze zařadit do žádné výše uvedené skupiny.

Běžné kolokace uzuální

Např. „*nastoupit do tramvaje*“, „*prát prádlo*“, *sušit prádlo*“

Tato skupina se nachází na pomezí termínových kolokací a běžných kolokací.

Na základě tohoto rozdělení je nutno dodat, že předkládaná práce se zabývá povětšinou termínovými kolokacemi.

1.3 Postupy mezijazykového překladu

Tato kapitola pojedná o postupech, které se používají při mezijazykovém překladu. Vzhledem k tomu, že je korpus textů sestaven z legislativních textů, zaměřím se na problematiku právních překladů, která spočívá hlavně v odlišnosti právních systémů. Totožné právní systémy neexistují, a proto je podstatné, aby měl překladatel přehled v právním systému jazyka výchozího (VJ) a zároveň jazyka cílového (CJ). Požadavek na překladatele v podobě dokonalého zvládnutí obou jazyků je samozřejmostí.

Pro M. Tomáška (2003a: 96) je účel překladatelovy činnosti následující: *„V procesu překladu právních projevů je tedy úkolem překladatele převést text z VJ do CJ tak, aby obsah zůstal neporušen a přeložený text odpovídal jazykovému úzu i normě CPJ.“*

Následovně bude uvedeno, jak o překladatelských postupech pojednává M. Tomášek (2003a: 109 – 132). Popis překladatelských postupů byl pro účely této práce zestručněn.

Překladatelský postup transpozice

Pro M. Tomáška (2003a: 109 – 115) je základním principem překladatelského postupu transpozice co největší zachování (právního) projevu po stránce významové. Děje se tak za cenu jeho stránky výrazové. Při používání překladatelského postupu transpozice se výchozí (právní) jazyk mění oproti cílovému (právnímu) jazyku v oblasti slovnědruhové nebo větněčlenské. Podle toho se pak rozlišují dva základní druhy transpozice: transpozice slovnědruhová a transpozice větněčlenská. Transpozice slovnědruhová tkví ve změně slovnědruhových kategorií mezi VJ a CJ a používá se hlavně při překladu termínů. Transpozice větněčlenská je využívána spíše pro neterminologické části právního textu. Větné členy mění svou funkci, např. podmět se stane předmětem. Dále rozlišujeme ještě transpozici zředňující, která spočívá

v rozšiřování počtu slov. Jejím opakem je potom transpozice zhušťující, tedy zmenšování počtu slov.

V případě, že pravidla o tvorbě slov nebo o větné skladbě CJ nepovolují užití stejné kategorie ve VJ, překladatel využívá právě překladalského postupu transpozice.

Překladatelský postup modulace

Podstatou překladatelského postupu modulace (Tomášek, 2003a: 115 – 121) je převod sémantické (významové) stránky právního projevu ve VJ do odpovídající sémantické (významové) stránky v CJ. Přičemž se předpokládá užití přiměřených výrazových prostředků.

Překladatelský postup modulace se neuzívá pouze pro překlad termínů, ale využívá se hlavně při překladu delších projevů právního jazyka, jako jsou slovní spojení, jazykové šablony či celé věty. Jedná se tedy o obměnu výpovědi. Modulaci je nutno užit tam, kde by přímý ekvivalent sice odpovídal správně gramaticky, ale nebyl by srozumitelný v cílovém jazyce.

Překladatelský postup kalkování

Tento překladatelský postup (Tomášek, 2003a: 121 – 127) se používá zejména při překladu právní terminologie. Jde o přesný překlad vnitřní struktury právního projevu z VJ do CJ. Tento postup je založen na používání slovo tvorných nástrojů tak, že nahrazují jednotlivé části termínu ve VPJ a tím vznikají v CPJ termíny nové. Při takovém překladu se oddělí výrazová stránka právního projevu od významové stránky. To znamená, že význam ve VPJ je zbaven výrazové stránky a v CPJ se přiřadí výrazové prostředky, které jsou pro CPJ typické. Postup kalkování se trochu kryje s postupem transpozice, rozdíl mezi nimi ale spočívá v tom, že kalkování přesně zachovává mluvnické kategorie obou jazyků.

Překladatelský postup výpůjčky

Překladatelský postup výpůjčky (Tomášek, 2003a: 127 – 132) tkví v přenesení právních projevů z VPJ do CPJ bez významové i výrazové stránky. M. Tomášek si klade otázku, jestli jde doopravdy o překladatelský postup, když převedeme určitý projev z jednoho jazyka do druhého beze změn. Zpětné dopady tohoto postupu mají ale vliv na překlad, a proto lze výpůjčku řadit mezi překladatelské postupy.

Výpůjčka je běžný a klasický způsob obohacování slovní zásoby. Výpůjčka reaguje na dva druhy skutečností. Za prvé je nutné v CPJ označit novou právní skutečnost, která v jazyce prozatím chyběla (např. „leasing“, „know-how“). Za druhé v CPJ je možné najít pojem, který danou skutečnost označuje, ale není vhodný, a proto je vnesen termín z jazyka jiného.

2 Paralelní korpus textů z oblasti „Bezpečnost v námořní dopravě“

Druhá kapitola nás už zavádí do samotného jazykového korpusu, který byl pro potřeby vypracování této práce vytvořen. Je rozdělena na pět částí. První podkapitola je věnována statistice. Druhá podkapitola vysvětlí, jak se vytváří paralelní korpus. Třetí podkapitola uvede základní informace o terminologii v paralelním korpusu a vymezí pojem „termín“. Čtvrtá podkapitola se věnuje struktuře kolokací a pátá podkapitola shrne to, co jsem zjistila o struktuře vyhledaných kolokací.

2.1 Paralelní korpus

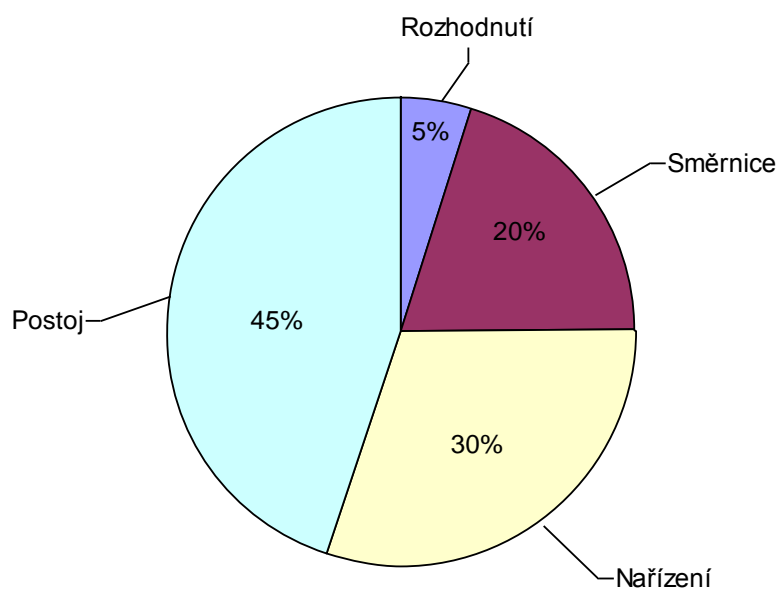
F. Čermák (2006b: 9 – 11) uvádí, že korpusová lingvistika je větev lingvistiky, která se v poslední době poměrně hojně rozvíjí. Paralelní korpusy (parallel corpora) obsahují texty ve dvou i více jazycích. Tyto korpusy jsou budovány povětšinou z překladových textů a pracuje se s nimi na základě porovnávání. Texty v obou (více) jazycích musí být správně zarovnaný (alignment) na úrovni odstavců a správný program (např. Paraconc) je schopný pro zvolené místo v textu jednoho jazyka najít odpovídající místo v textu jazyka druhého.

Tato kapitola představí paralelní korpus legislativních textů zaměřený na „Bezpečnost v námořní dopravě“. Ten byl vytvořen za účelem zkoumání francouzské a české odborné terminologie této významové oblasti.

Korpus je tedy sestaven z evropských legislativních textů ve francouzském a českém jazyce. Jedná se o směrnice, rozhodnutí, nařízení a postoje, které byly vydány Evropskou komisí, Evropským parlamentem a Radou EU v letech 2002 – 2008. Následující graf procentuálně vyjádří jednotlivé typy dokumentů.

Typ dokumentu	Počet
Postoj	9
Nařízení	5
Směrnice	4
Rozhodnutí	1

Graf č. 1: Procentuální zastoupení různých typů dokumentů

Bylo již řečeno, že každý z těchto textů se zaměřuje na oblast „Bezpečnost v námořní dopravě“. Ve výběru textů jsem se omezila pouze na takové, které nebyly staršího data než rok 2000 a v závěru jsem vybrala texty z let 2002 – 2008. Tento paralelní korpus je tvořen 20 texty. Všechny české texty dohromady čítají 70 376 slov a francouzské 91 928 slov. Všech 20 českých textů činí 270 normostran a francouzských 394.

2.2 Vytvoření paralelního korpusu

Předtím, než začneme sestavovat korpus textů, je nutné texty náležitě upravit. Všechny dokumenty, které jsou zařazeny do mého paralelního korpusu jsou uvedeny a zveřejněny v rejstříku EUR-Lex⁶. EUR-Lex je denně aktualizovaný systém poskytující bezplatný přístup k právu Evropské unie ve všech evropských jazycích, je spravován Úřadem pro úřední tisky. Texty, které jsou zde zveřejněné lze vyhledávat podle tématických oblastí neboli kapitol rejstříku. Např.: *07. Dopravní politika, 07.30 Námořní doprava, 07.30.10 Pravidla hospodářské soutěže, 07.30.20 Fungování trhu, 07.30.20.10 Sledování trhu, 07.30.30 Bezpečnost v námořní dopravě*. Nebo je také možné každý text najít pod jeho celexovým číslem. Celexové číslo je číslo, kterým se značí každý dokument. Např. 52008AG0030 - Společný postoj (ES) č. 30/2008 ze dne 9. prosince 2008

Úplně prvním krokem bylo stáhnutí potřebných textů. Každý z nich je uložen jako dokument aplikace Microsoft Word pod svým celexovým číslem. Další fází bylo upravení textů do takové podoby, aby bylo možné je nahrát do programu Paraconc, který nám umožní tyto texty porovnávat a hledat v nich potřebnou terminologii. Paraconc je program pro vytváření dvojjazyčných nebo vícejazyčných paralelních korpusů. Do Paraconcu můžeme nahrávat pouze texty, které mají podobu prostého textu. Než ale texty takto uložíme je potřeba srovnat odstavce na stejný počet v každém textu, tedy na stejný počet tzv. znaků na konci odstavce. K tomu je ještě nutné zbavit se příloh, tabulek a poznámek nepodstatných pro naše účely práce. Takovéto texty pak tedy můžeme uložit jako prostý text. Pro texty ve francouzském jazyce je potřeba zvolit „západoevropské kódování“ a pro texty v českém jazyce „středoevropské kódování“. Pak už jen zbývá nahrát texty do programu Paraconc a tím vytvořit paralelní korpus.

Tabulka č. 1, která následuje obsahuje důležité informace o jednotlivých textech. V tabulce najdete celexové číslo, počet znaků a normostran a úplný název textu uveřejněný v úředním věstníku EUR-Lex.

---

⁶ EUR-Lex. [online] [cit. 12. 5. 2010] Dostupný na: <http://eurlex.europa.eu/cs/index.htm>

Tabulka č. 1: Seznam textů

CELEX číslo	Úřední věstník	Typ dokumentu	Počet znaků	Počet stran	Úplný název dokumentu
52008AG0030	C 330E 2008	Postoj	15772	8,76	Společný postoj (ES) č. 30/2008 ze dne 9. prosince 2008 přijatý Radou v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy o založení Evropského společenství, s ohledem na přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady o souladu s požadavky na stát vlajky (Text s významem pro EHP)
32008L0106	L 323 2008	Směrnice	52481	29,15	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/106/ES ze dne 19. listopadu 2008 o minimální úrovni výcviku námořníků (přepřacované znění) (Text s významem pro EHP)
52008AG0020	C 198E 2008	Postoj	58048	32,81	Společný postoj (ES) č. 20/2008 ze dne 6. června 2008 přijatý Radou v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy o založení Evropského společenství, s ohledem na přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady o státní přístavní inspekci (přepřacovaná verze) Text s významem pro EHP
52008AG0019	C 190E 2008	Postoj	12420	6,9	Společný postoj (ES) č. 19/2008 ze dne 6. června 2008 přijatý Radou v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy o založení Evropského společenství, s ohledem

					na přijetí nařízení Evropského parlamentu a Rady o odpovědnosti dopravců k cestujícím po moři v případě nehod (Text s významem pro EHP)
52008AG0018	C190E 2008	Postoj	30322	16,85	Společný postoj (ES) č. 18/2008 ze dne 6. června 2008 přijatý Radou v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy o založení Evropského společenství, s ohledem na přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se stanoví společná pravidla a normy pro subjekty pověřené inspekcemi lodí a prohlídkami lodí (přepracované znění) (Text s významem pro EHP)
52008AG0017	C 184E 2008	Postoj	32747	18,19	Společný postoj (ES) č. 17/2008 ze dne 6. června 2008 přijatý Radou v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy o založení Evropského společenství, s ohledem na přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se stanoví základní zásady pro vyšetřování nehod v odvětví námořní dopravy a kterou se mění směrnice 1999/35/ES a 2002/59/ES (Text s významem pro EHP)
52008AG0016	C 184E 2008	Postoj	24403	13,56	Společný postoj (ES) č. 16/2008 ze dne 6. června 2008 přijatý Radou v souladu s

					postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy o založení Evropského společenství, s ohledem na přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se stanoví společná pravidla a normy pro subjekty pověřené inspekcemi lodí a prohlídkami lodí a pro související činnosti námořní správy (přepřacované znění) (Text s významem pro EHP)
52008AG0015	C 184E 2008	Postoj	33846	18,8	Společný postoj (ES) č. 15/2008 ze dne 6. června 2008 přijatý Radou v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy o založení Evropského společenství, s ohledem na přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2002/59/ES, kterou se stanoví kontrolní a informační systém Společenství pro provoz plavidel (Text s významem pro EHP)
32008R0324	L 98 2008	Nářízení	18620	10,34	Nářízení Komise (ES) č. 324/2008 ze dne 9. dubna 2008 , kterým se stanoví revidované postupy provádění inspekcí Komise v oblasti námořní bezpečnosti (Text s významem pro EHP)
32006R2038	L 394 2006	Nářízení	11818	6,57	Nářízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1891/2006 ze dne 18. prosince 2006 o víceletém financování činnosti Evropské

					agentury pro námořní bezpečnost v oblasti zasahování při znečištění z lodí a o změně nařízení (ES) č. 1406/2002 (Text s významem pro EHP)
32006R0336	L 64 2006	Nařízení	15600	8,67	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č.336/2006 ze dne 15. února 2006 o provádění Mezinárodního předpisu pro řízení bezpečnosti ve Společenství a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 3051/95 (Text s významem pro EHP)
32005L0065	L 310 2005	Směrnice	17541	9,75	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/65/ES ze dne 26. října 2005 o zvýšení zabezpečení přístavů (Text s významem pro EHP)
52005AG0032	C 264E	Postoj	15934	8,85	Společný postoj (ES) č. 32/2005 ze dne 18. července 2005 přijatý Radou v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy s ohledem na přijetí nařízení Evropského parlamentu a Rady o provádění Mezinárodního předpisu pro řízení bezpečnosti ve Společenství a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 3051/95
32005F0667	L 255 2005	Rozhodnutí	15556	8,61	Rámcové rozhodnutí Rady 2005/667/SVV ze dne 12. července 2005 k posílení rámce trestního práva pro boj proti znečištění z lodí
32005R0884	L 148 2005	Nařízení	15327	8,52	Nařízení Komise (ES) č. 884/2005 ze dne 10. června 2005, kterým se

					stanoví postupy provádění inspekcí Komise v oblasti námořní bezpečnosti (Text s významem pro EHP)
52005AG0003	C 25E 2005	Postoj	13622	7,57	Společný postoj (ES) č. 3/2005 ze dne 7. října 2004 přijatý Radou v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy o založení Evropského společenství, s ohledem na přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady o znečištění z lodí a o zavedení sankcí za protiprávní jednání
32004R0725	L 129 2004	Nářízení	30734	17,07	Nářízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 725/2004 ze dne 31. března 2004, o zvýšení bezpečnosti lodí a přístavních zařízeníText s významem pro EHP.
32004R0724	L 129 2004	Nářízení	16077	8,93	Nářízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 724/2004 ze dne 31. března 2004, kterým se mění nařízení (ES) č. 1406/2002, kterým se zřizuje Evropská agentura pro námořní bezpečnostText s významem pro EHP.
32003L0025	L 123 2003	Směrnice	19604	10,89	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/25/ES ze dne 14. dubna 2003 o zvláštních požadavcích na stabilitu osobních lodí typu ro-roText s významem pro EHP.
32002L0084	L 324 2002	Směrnice	21842	12,13	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/84/ES ze dne 5. listopadu 2002, kterou

					se mění směrnice o námořní bezpečnosti a zabránění znečištění z lodíText s významem pro EHP.
--	--	--	--	--	--

2.3 Terminologie v paralelním korpusu

Ve chvíli, kdy máme zpracované texty popsáním způsobem, se můžeme uchýlit k samotné jazykové analýze jednotlivých termínů a kolokací. Pro pojem „termín“ pracujeme s následující definicí: Jan Radimský (2003: 12): „*Termínem*“ se obvykle chápe lexikální jednotka náležející k nějaké specializované varietě jazyka, nejčastěji k některému vědecko-technickému subkódu: hovoříme např. o terminologii lékařské, právníké apod. v protikladu k výrazům běžným, které se neomezují pouze na určitý okruh uživatelů“.

V první části vyhledávání odborné terminologie jsem vybrala několik jednoslovných pojmů, které úzce souvisí s vytyčeným tématem. Tyto výchozí pojmy jsou „hlavami“ kolokací. Díky programu Paraconc zjistíme frekvenci vybraných termínů. V rámci této práce jsem vybrala 13 termínů, přesněji klíčových slov, se kterými budu pracovat. Při výběru klíčových slov jsem se zaměřila pouze na substantiva. Ty jsou ve většině případů i hlavou kolokace, přičemž hlava kolokace je základní prvek celé kolokace. Pracovala jsem tedy se 13 klíčovými slovy, ke kterým se mi podařilo vyhledat 146 kolokací.

Následující tabulka přiblíží jednotlivá klíčová slova, jejich rod a počet výskytů. První číslo udává počet výskytů ve vypracované databázi kolokací a druhé číslo udává celkový počet výskytů ve všech textech korpusu.

Tabulka č. 2: Výskyty termínů

Termín	Slovní druh	Počet výskytů
accident	s. m.	20/ 89
inspection	s. f.	56/ 227
pollution	s. f.	97/ 203
navire	s. m.	160/ 500

sûreté	s. f.	35/ 120
sécurité	s. f.	171/ 400
prévention	s. f.	86/ 113
protection	s. f.	28/ 45
transporteur	s. m.	7/ 22
équipage	s. m.	4/ 17
port	s. m.	13/ 491
trafic	s. m.	27/ 33
sanction	s. f.	19/ 61

Ve vyhledaných klíčových slovech se vyskytují tzv. dějová jména, např. „*inspection*“, „*pollution*“, „*prévention*“, „*protection*“ a „*sanction*“. Grepl (1997: 759) uvádí, že dějové jméno nebo dějové substantivum slouží k lepší kontinuitě textu. Zároveň ale nedoporučuje přílišnou tvorbu řetězců podstatných jmen slovesných jako např. *uveřejnění oznámení o ukončení pátrání*. Dále se ještě můžeme zmínit obecně o substantivech a jejich subordinačním vztahu (Grepl, Karlík 1986: 205) mezi dvěma substantivy, který vyjadřuje syntaktickou závislost jednoho na druhém pádem. U kolokací klíčového slova „*inspection*“ se vyskytuje tzv. genitiv subjektový, např. „*inspection de navires*“ a genitiv objektový, který se vyskytuje pouze u dějových jmen, např. „*inspection de la Comission*“.

2.4 Struktura kolokací

Vytvořenou databázi odborných kolokací jsme využili ke zkoumání struktury kolokací. Databáze obsahuje 146 kolokací. Nejdříve bylo nutné popsat strukturu jednotlivých kolokací a poté je rozdělit do skupin. Když u kolokací určíme strukturu, zjistíme, že je poměrně rozdílná, a proto jsem se rozhodla z vybraných kolokací vyčlenit pouze dvě jasné skupiny, které se vyskytovaly nejčastěji a u ostatních jsem jen určila vzorec struktury. První skupina obsahuje hlavně kolokace, jejichž struktura je $N+Adj$, zařadila jsem ale také podstatná jména pojící se s přičestím minulým a přičestím přítomným, protože mají povahu přídavného jména. Výjimku v této skupině tvoří dvě poslední kolokace: „*navire roulier*“ ($N+N$) a „*navire-citerne*“ ($Ncomp$). Druhá skupina je z většiny tvořena kolokacemi se strukturou $N+Prép+N$, dále ale také obsahuje kolokace se vzorcem $N+Prép+Det+N$ a $N+Prép+Det+N+Adj$. První

dvě skupiny obsahují plnovýznamové prvky, a proto jsou rozděleny do dvou zvláštních skupin, třetí skupina je tvořena komplexnějšími kolokacemi, které nejsou rozděleny podrobně do skupin, ale je u nich pouze určena jejich struktura.

Tabulka č. 3: Struktura kolokací – První skupina: „*N+Adj*“, „*N+Vpé*“, „*N+Adj+Adj*“, „*N+Vpt*“, „*N+N*“

N+Adj		
	accident maritime	inspection complète
	inspection initiale	inspection obligatoire
	inspection périodique	inspection spécifique
	inspection supplémentaire	navire communautaire
	navire dépollueur	navire étranger
	navire neuf	pollution marine
	pollution maritime	port fluvial
	protection civile	sanction efficace, proportionnée et dissuasive
	sanction pénale	sanction pénale ou disciplinaire
	sécurité maritime	sûreté maritime
	sûreté nationale	trafic international
	trafic maritime	trafic national
N+Vpé		
	inspection détaillée	inspection non effectuée
	inspection renforcée	inspection requise
	pollution délibérée	
N+Adj+Adj		
	pollution marine accidentelle	pollution marine intentionnelle
	trafic maritime international	trafic maritime national
N+Vpt		
	navire existant	
N+N		
	navire roulier	navire-citerne

Tabulka č. 4: Struktura kolokací – Druhá skupina: „*N + Prép + N*“, „*N+Prép+Det+N*“, „*N+Prép+Det+N+Adj*“

N+Prép+N		
	accident de mer	accident de navigation
	accident en mer	équipage de navire
	inspection de navires	inspection de surêté
	navire à passagers	navire de guerre
	navire de charge	navire de mer
	navire de passagers	navire de pêche
	navire de surface	navire en transit
	navire pour passagers	pollution en mer
	port de destination	port de mer
	port d'escale	port d'immobilisation
	port d'inspection	prévention d'accidents
	sécurité à bord et à terre	sécurité en mer
	transporteur de gaz	
N+Prép+Det+N		
	inspection de la Comission	inspection de la Comission
	pollution par les navires	port dans la Communauté
	port de la Communauté	prévention des fraudes
	protection de l'environnement	sécurité dans la Communauté
	sécurité des navires	sécurité des passagers et de l'équipage
	sûreté des navires	trafic des navires
N+Prép+Det+N+Adj		
	inspection d'un échantillon approprié	navire-citerne pour gaz liquéfié
	navire-citerne pour produits chimiques	port d'un État membre
	port de l'Union européenne	prévention de la pollution marine
	prévention de la pollution maritime	protection du milieu marin
	sanction contre les personnes morales	sûreté de l'installation portuaire
	sûreté des navires et des installations portuaires	

Tabulka č. 5: Struktura kolokací – Třetí skupina: „*Komplexní struktury*“

Ostatní		
	droits des transporteurs par mer et de leurs passagers	N+Prép+Det+N+Prép+N
	équipage employé à bord de ces navires	N+Vpé+Prép+N+Prép+Det+N
	équipage faisant escale dans un port d'un État membre	N+Vpt+N+Prép+Det+N+Prép+Det+N+N
	inspection aléatoire des navires	N+Adj+Prép+Det+N
	inspection approfondie des navires	N+Vpé+Prép+Det+N
	inspection au niveau des États membres	N+Prép+Det+N+Prép+Det+N+N
	inspection au nom de la Commission	N+Prép+Det+N+Prép+Det+N
	inspection de navires de priorité I	N+Prép+N+Prép+N
	inspection effectuée par la Commission	N+Vpé+Prép+Det+N
	inspection effectuée par la Commission dans le domaine de la sûreté maritime	N+Vpé+Prép+Det+N+Prép+Det+N+Prép+Det+N+Adj
	inspection sous la supervision de la Commission	N+Prép+Det+N+Prép+Det+N
	inspection sous les auspices de l'Etat membre	N+Prép+Det+N+Prép+Det+N+N
	inspection utilisée par les États membres	N+Vpé+Prép+Det+N+N
	introduction de sanctions en cas d'infractions	N+Prép+N+Prép+N+Prép+N
	navire à destination des ports maritimes	N+Prép+N+Prép+Det+N+Adj
	navire à passagers de classe B	N+Prép+N+Prép+N
	navire appartenant à un État membre	N+Vpt+Prép+Det+N+N
	navire ayant l'intention d'entrer dans un port	N+Vpt+Det+N+Prép+Vinf+Prép+Det+N
	navire battant le pavillon d'un État membre	N+Vpt+Det+N+Prép+Det+N+N
	navire battant le pavillon d'un pays tiers	N+Vpt+Det+N+Prép+Det+N+Adj
	navire d'appoint de la marine de guerre	N+Prép+N+Prép+Det+N+Prép+N
	navire de transport de troupes	N+Prép+N+Prép+N
	navire effectuant des voyages internationaux	N+Vpt+Prép+Det+N+Adj

	navire en bois de construction primitive	N+Prép+N+Prép+N+Adj
	navire immatriculé dans un État membre	N+Vpé+Prép+Det+N+N
	navire non engagé dans des activités commerciales	N+non+Vpé+Prép+Prép+Det+N+Adj
	navire non propulsé par des moyens mécaniques	N+non+Vpé+Prép+Det+N+Adj
	navire opérant des services intérieurs	N+Vpt+Det+N+Adj
	navire opérant sur des services intérieurs	N+Vpt+Prép+Det+N+Adj
	navire roulier à passagers	N+N+Prép+N
	navire roulier de passagers	N+N+Prép+N
	navire satisfait aux prescriptions spécifiques	N+Vpé+Prép+Det+N+Adj
	navire se trouvant dans une installation portuaire	N+Vpt+Prép+Det+N+Adj
	navire transportant des gaz liquéfiés	N+Vpt+Det+N+Adj
	navire transportant des produits chimiques dangereux	N+Vpt+Det+N+Adj+Adj
	navire utilisé dans le commerce international	N+Vpé+Prép+Det+N+Adj
	navire utilisé dans le trafic maritime	N+Vpé+Prép+Det+N+Adj
	navire utilisé pour la capture de poissons	N+Vpé+Prép+Det+N+Prép+N
	pollution causé par les navires	N+Vpé+Prép+Det+N
	port maritime de la Communauté	N+Adj+Prép+Det+N
	prévention de la pollution causée par les navires	N+Prép+Det+N+Vpé+Prép+Det+N
	prévention de la pollution dans les eaux communautaires	N+Prép+Det+N+Prép+Det+N+Adj
	prévention de la pollution en mer	N+Prép+Det+N+Prép+N
	prévention de la pollution et de lutte contre la pollution causée par les navires dans la Communauté	N+Prép+Det+N / N+Prép+N+Prép+Det+N+Vpé+Prép+Det +N+Prép+Det+N
	prévention de la pollution par les navires	N+Prép+Det+N+Prép+Det+N
	protection de la confidentialité des plans et des évaluations	N+Prép+Det+N+Prép+Det+N
	protection des conditions de vie et de travail à bord	N+Prép+Det+N+Prép+N / N+Prép+Det+N+Prép+N+Prép+N
	protection des droits de propriété	N+Prép+Det+N+Prép+N+Adj+Prép+Det

	intellectuelle des chantiers navals	+N+Adj
	protection des informations relatives à la navigation	N+Prép+Det+N+Adj+Prép+Det+N
	protection des informations relatives à la navigation	N+Prép+Det+N+Adj+Prép+Det+SN
	Protection des intérêts financiers communautaires	N+Prép+Det+N+Adj+Adj
	protection maximale des activités maritimes et portuaires	N+Adj+Prép+Det+N+Adj
	sanction applicable aux violations des dispositions nationales	N+Adj+Prép+Det+N+Prép+Det+N+Adj
	sécurité applicable aux engins à grande vitesse	N+Adj+Prép+Det+N+Prép+Adj+N
	sécurité applicable aux navires exploités dans la Communauté	N+Adj+Prép+Det+N+Vpé+Prép+Det+N
	sécurité des transbordeurs rouliers de passagers	N+Prép+Det+N+N+Prép+N
	sécurité du transport maritime de passagers	N+Prép+Det+N+Adj+Prép+N
	sécurité pour le transport de combustible nucléaire irradié	N+Prép+Det+N+Prép+N+Adj+Vpé
	sécurité pour les navires à passagers	N+Prép+Det+N+Prép+N
	sûreté pour les équipages des navires	N+Prép+Det+N+Prép+Det+N
	trafic maritime intracommunautaire régulier effectué sur des routes fixes	N+Adj+Adj+Adj+Vpé+Prép+Det+N+Adj
	transporteur ayant assuré le transport	N+Vpt+Vpé+Det+SN

2.5 Shrnutí

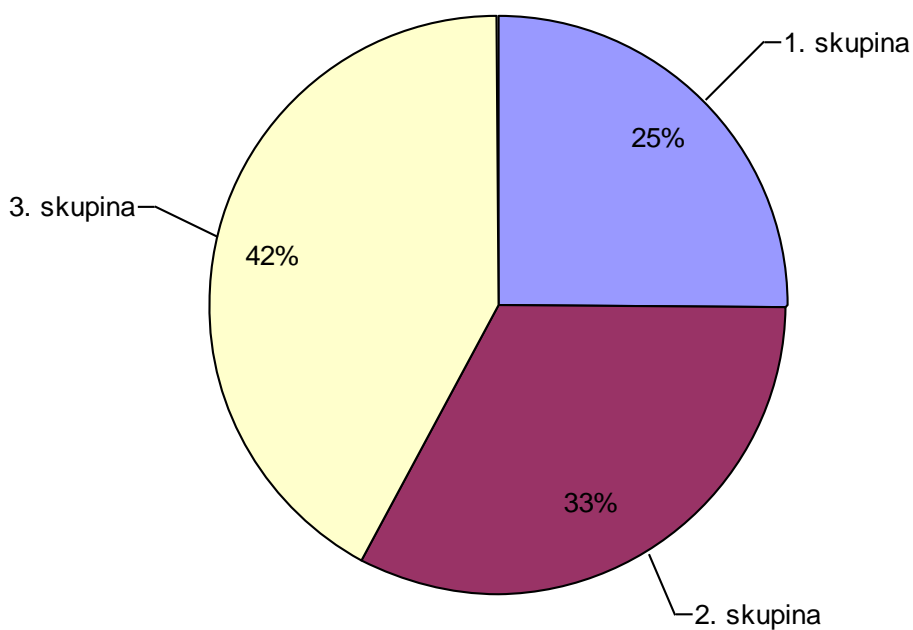
Na závěr této kapitoly bych ráda shrnula strukturu jednotlivých kolokací. Zkoumáno bylo 146 kolokací. Ty byly následně rozděleny na tři skupiny. Nejdříve jsem vydělila takové kolokace, které byly tvořeny podstatným a přídavným jménem ($N+Adj$) a kolokace obsahující předložku ($N+Prép+N$). Tyto dva vzorce jsou nejčastější ve vytvořené databázi. Dále jsem do první skupiny (25%) zařadila i podstatná jména spojená s přičestím přítomným a minulým ($N+Vpé$; $N+Vpt$). Ve druhé skupině (33%) se dále objevují i kolokace, kde se za předložkou vyskytuje člen ($N+Prép+Det+N$).

Následující tabulka uvede přesná čísla kolokací a jejich struktur (čísla v závorkách jsou přesné počty kolokací) a graf vše vyjádří procentuálně

Tabulka č. 6: Struktura kolokací

První skupina (37)	<i>N+Adj (24)</i>	Druhá skupina (48)	<i>N+Pprép+N (25)</i>
	<i>N+Vpé (5)</i>		<i>N+Prép+Det+N (12)</i>
	<i>N+Adj+Adj (4)</i>		<i>N+Prép+Det+ N+Adj (11)</i>
	<i>N+Vpt (1)</i>	Třetí skupina (62)	<i>Komplexní struktury (62)</i>
	<i>N+N (1)</i>		
	<i>Ncomp (1)</i>		

Graf č.2: Procentuální vyjádření struktur kolokací

3 Překlad

Tato kapitola, jak název napovídá, se bude zabývat zkoumáním překladů. Čerpáno bude z vytvořené terminologické zásoby vybraných kolokací ve francouzském jazyce. V této kapitole jsem se nejprve zabývala číselnými údaji týkající se textů, poté jsem uvedla „kolokace s jedním překladem“ a „kolokace s více než jedním překladem“. Poté jsem už věnovala pozornost pouze kolokacím s více než jedním překladem. Uvedla jsem, které kolokace se vyskytují v databázích ISAP a IATE a dále jsem rozdělila „kolokace s více než jedním překladem“ na „kolokace s adekvátním překladem“ a „kolokace s neadekvátním překladem“.

V první fázi mé práce jsem vyhledala české překlady jednotlivých francouzských kolokací. Dle mých výpočtů jsem zjistila, že přibližně pro 90% francouzských kolokací je uveden vždy pouze jeden překlad a pro zbylých 10% existují dva překlady či více. Následující kapitola má za cíl zohlednit to menší procento kolokací, pro něž se vyskytuje více než jeden překlad.

Kolokace jsou rozděleny následovně na skupiny podle počtu nalezených překladů:

- Kolokace s jedním českým překladem
- Kolokace se dvěma českými překlady
- Kolokace se třemi českými překlady
- Kolokace se čtyřmi českými překlady

V tabulkách, které následují jsou kolokace a jejich překlady číselně zobrazeny.

Tabulka č. 7: Číselné zobrazení kolokací

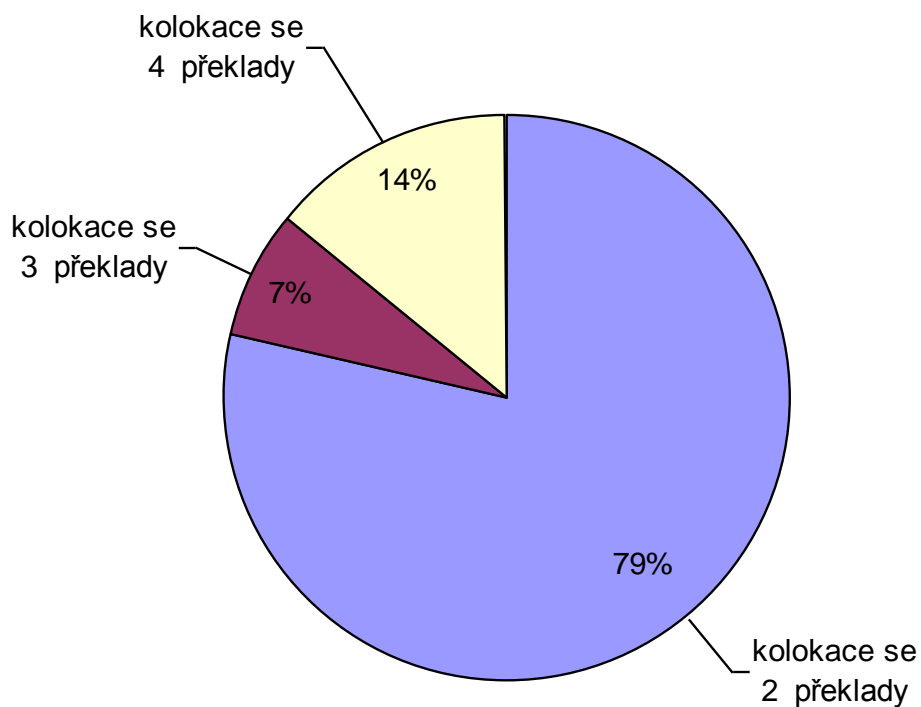
Skupina	Počet kolokací	Vyjádření v %
1. Kolokace s jedním českým překladem	132	90
2. Kolokace s více než jedním českým překladem	14	10

Tabulka č. 8: Číselné zobrazení kolokací

Skupina	Počet kolokací
2. Kolokace s více než jedním českým překladem	14
Kolokace se dvěma překlady	11
Kolokace se třemi překlady	1
Kolokace se čtyřmi překlady	2

Následující graf názorně zobrazí procenta kolokací s jedním a více překlady.

Graf č. 3: Procentuální vyjádření překladů kolokací

Dále budou rozebrány vybrané termíny a jejich kolokace. Ve svém výzkumu jsem se zaměřila na kolokace, pro které se vyskytuje více než jeden překlad. Zjišťuji, jestli je výraz brán jako závazný termín podle databáze ISAP⁷ nebo IATE⁸. Když se hledaná terminologie nenacházela v uvedených databázích, hledala jsem překlady ve Velkém francouzsko-českém slovníku (dále jen VFČS) a ve Francouzsko-českém technickém slovníku (dále jen FČTS).

V případě, že se kolokace v uvedených databázích nacházela a její překlad se shodoval, byla prohlášena za naprosto správnou. Dále byl brán v úvahu význam překladu, který jsem v případě nesrovnalostí, zkoumala v kontextu. A předmětem zkoumání byla i správnost překladu po stránce jazykové.

---

⁷ Databáze ISAP je informační systém pro aproximaci práva. Je to systém, který informuje o českých právních předpisech a o předpisech Evropské unie. Uživatelé nabízí aktuální informace o komunitární legislativě a související české překlady. [online] [cit. 12. 5. 2010] Dostupný na: <http://isap.vlada.cz/homepage.nsf/titul>

⁸ Interinstitucionální terminologická databáze, která obsahuje data ze všech oblastí činnosti evropských orgánů a institucí ve všech úředních jazycích EU; zahrnuje data, která se dříve nacházela v databázích Eurodicautom (Komise), TIS (Rada), Euterpe (Evropský parlament), Euroterms (Překladařské středisko) a CDCTerm (Účetní dvůr), a rovněž nová data pocházející ze všech evropských orgánů a institucí. [online] [cit. 12. 5. 2010] Dostupný na: <http://iate.europa.eu/iatediff/switchLang.do?success=mainPage&lang=fr>

3.1 Kolokace s jedním překladem

Tato část kapitoly představuje kolokace, pro které se vyskytuje jeden shodný překlad. U těchto kolokací nebyly k nalezení žádné odchylky. Pro účely našeho výzkumu nejsou tyto kolokace natolik problematické, abychom se jimi zabývali, a proto tato část kapitoly nabízí pouze jejich přehled s českými ekvivalenty. Číslo uvedené v závorce vždy značí počet výskytů daného překladu v korpusu textů.

Accident

Tabulka č. 9: Kolokace termínu „*accident*“

Kolokace	Český překlad
accident en mer	nehoda na moři (2)
accident de mer	námořní nehoda (4)
accident de navigation	námořní nehoda (2)

Inspection

Tabulka č. 10: Kolokace termínu „*inspection*“

Termín	Kolokace	Český překlad
inspection	inspection de navires	prohlídka lodí (1)
	inspection de navires de priorité I	inspekce u lodí s prioritou I (2)
	inspection de la Commission	inspekce Komise (3)
	inspection d'un échantillon approprié	inspekce vhodného výběrového vzorku (1)
	inspection de sûreté	bezpečnostní inspekce (2)
	inspection sous les auspices de l'État membre	inspekce Komise pod záštitou členského státu (2)
	inspection au nom de la Commission	inspekce jménem Komise (2)
	inspection sous la supervision de la Commission	inspekce pod dohledem Komise (1)
	inspection au niveau des États membres	inspekce na úrovni členských států (1)

	inspection spécifique	konkrétní inspekce (1)
	inspection aléatoire des navires	namátková inspekce lodí (2)
	inspection approfondie des navires	podrobná inspekce lodí (1)
	inspection utilisée par les États membres	inspekce, kterou využívají členské státy (1)
	inspection complète	úplná inspekce (1)
	inspection périodique	pravidelná inspekce (6)
	inspection supplémentaire	dodatečná inspekce (4)
	inspection initiale	počáteční inspekce (4)
	inspection détaillée	podrobná inspekce (6)
	inspection renforcée	rozšířená inspekce (7)
	inspection requise	požadovaná inspekce (1)
	inspection non effectuée	neprovedená inspekce (4)
	inspection obligatoire	povinná inspekce (1)
	inspection effectuée par la Commission	inspekce Komise (1)
	inspection effectuée par la Commission dans le domaine de la sûreté maritime	inspekce Komise v oblasti námořní bezpečnosti (1)

Pollution

Tabulka č. 11: Kolokace termínu „*pollution*“

Termín	Kolokace	Český překlad
pollution	pollution par les navires	znečištění z lodí (44)
	pollution marine	mořské znečišťování (1)
	pollution marine intentionnelle	záměrné znečišťování moře (3)
	pollution causée par les navires	znečištění z lodí (31)
	pollution maritime	znečištění moře (2)
	pollution délibérée	záměrné znečištění (1)
	pollution en mer	znečištění na moři (2)

Navire

Tabulka č. 12: Kolokace termínu „navire“

Termín	Kolokace	Český překlad
navire	navire à destination des ports maritimes	plavidlo směřující do přístavů (1)
	navire transportant des produits chimiques dangereux	loď pro hromadnou přepravu nebezpečných chemikálií (2)
	navire transportant des gaz liquéfiés	loď pro hromadnou přepravu zkapalněných plynů (2)
	navire à passagers de classe B	osobní loď typu B (1)
	navire à passagers	osobní loď (23)
	navire de charge	nákladní loď (14)
	navire roulier à passagers	osobní loď typu ro-ro (36)
	navire neuf	nová loď (1)
	navire existant	stávající loď (1)
	navire satisfait aux prescriptions spécifiques	loď vyhovující zvláštním požadavkům (1)
	navire roulier de passagers	osobní loď typu ro-ro (1)
	navire de passagers	osobní loď (1)
	navire utilisé dans le trafic maritime	loď používaná v mezinárodní lodní dopravě (1)
	navire utilisé dans le commerce international	loď, které je používána v mezinárodní námořní dopravě (1)
	navire opérant des services intérieurs	loď, která provozuje vnitrostátní služby (2)
	navire opérant sur des services intérieurs	loď, která provozuje vnitrostátní námořní dopravu (2)
	navire de guerre	válečná loď (6)
	navire de transport de troupes	loď pro přepravu vojska (2)
	navire non propulsé par des moyens mécaniques	loď bez strojního pohonu (1)
	navire en bois de construction primitive	dřevěná loď primitivní konstrukce (3)
	navire non engagé dans des activités commerciales	plavidlo, které se nezabývá obchodní činností (1)
	navire ayant l'intention d'entrer dans un port	loď směřující do přístavu (1)
	navire battant le pavillon d'un État membre	loď plující pod vlajkou členského státu (12)

	navire battant le pavillon d'un pays tiers	plavidlo plující pod vlajkou třetích zemí (3)
	navire étranger	cizí loď (2)
	navire roulier	loď typu ro-ro (23)
	navire se trouvant dans une installation portuaire	plavidlo nacházející se v přístavním zařízení (2)
	navire effectuant des voyages internationaux	loď v mezinárodní plavbě (5)
	navire de surface	hladinová loď (1)
	navire appartenant à un État membre	loď vlastněná členským státem (2)
	navire de pêche	rybářské plavidlo (3)
	navire dépollueur	plavidlo na odstranění znečištění (2)
	navire pour passagers	osobní loď (1)
	navire-citerne	tanková loď (2)
	navire communautaire	loď Společenství (1)
	navire immatriculé dans un État membre	loď registrovaná v některém členském státě (1)
	navire utilisé pour la capture de poissons	plavidlo užívané pro lov ryb (1)
	navire d'appoint de la marine de guerre	námořní válečné pomocné plavidlo (1)
	navire en transit	proplouvající loď (1)

Sûreté

Tabulka č. 13: Kolokace termínu „*sûreté*“

Termín	Kolokace	Český překlad
sûreté	sûreté des navires et des installations portuaires	ochrana lodí a přístavních zařízení (6)
	sûreté de l'installation portuaire	bezpečnost přístavních zařízení (2)
	sûreté des navires	ochrana lodí (2)
	sûreté pour les équipages des navires	bezpečnost posádek lodí (1)

Sécurité

Tabulka č. 14: Kolokace termínu „*sécurité*“

Termín	Kolokace	Český překlad
sécurité	sécurité maritime	námořní bezpečnost (148)
	sécurité pour le transport de combustible nucléaire irradié	bezpečnost námořní přepravy ozářeného jaderného paliva (1)
	sécurité applicable aux engins à grande vitesse	bezpečnost vysokorychlostních plavidel (2)
	sécurité en mer	bezpečnost na moři (3)
	sécurité du transport maritime de passagers	bezpečnost námořní osobní dopravy (1)
	sécurité des passagers et de l'équipage	bezpečnost cestujících a posádky (1)
	sécurité pour les navires à passagers	bezpečnost pro osobní lodě (4)
	sécurité applicable aux navires exploités dans la Communauté	bezpečnost pro lodě provozované ve Společenství (1)
	sécurité des navires	bezpečnost osobních lodí (1)
	sécurité dans la Communauté	bezpečnost ve Společenství (2)
	sécurité des transbordeurs rouliers de passagers	bezpečnost osobních lodí typu ro-ro (2)
	sécurité à bord et à terre	bezpečnost na lodích a na pevnině (1)

Prévention

Tabulka č. 15: Kolokace termínu „*prévention*“

Termín	Kolokace	Český překlad
prévention	prévention de la pollution par les navires	zabránění znečištění z lodí (60)
	prévention de la pollution causée par les navires	zabránění znečištění z lodí (9)
	prévention de la pollution et de lutte contre la pollution causée par les navires dans la Communauté	zabránění znečištění z lodí a zasahování při něm v rámci Společenství (1)
	prévention de la pollution dans les eaux communautaires	zabraňování znečišťování ve vodách Společenství (7)
	prévention de la pollution en mer	znečištění na moři (2)
	prévention des fraudes	předcházení podvodům (2)
	prévention de la pollution marine	předcházení znečištění moří (1)
	prévention de la pollution maritime	zabránění znečištění moří (1)
	prévention d'accidents	předcházení nehodám (1)

Protection

Tabulka č. 16: Kolokace termínu „*protection*“

Termín	Kolokace	Český překlad
protection	protection des conditions de vie et de travail à bord	ochrana životních a pracovních podmínek na lodi (1)
	protection civile	civilní ochrana (3)
	protection du milieu marin de l'Atlantique du Nord-Est	Úmluva o ochraně mořského prostředí v severovýchodním Atlantiku (4)
	protection de la confidentialité des plans et des évaluations	ochrana důvěrnosti bezpečnostních plánů a hodnocení (1)
	protection maximale des activités maritimes et portuaires	co nejvyšší ochrana námořního průmyslu a přístavů (1)
	protection de l'environnement	ochrana životního prostředí (8)
	Protection des intérêts financiers communautaires	Ochrana finančních zájmů Společenství (1)
	protection des informations relatives à la navigation	ochrana údajů o plavbě (1)
	protection des droits de propriété intellectuelle des chantiers navals	Ochrana práv k duševnímu vlastnictví loděnic (1)

Transporteur

Tabulka č. 17: Kolokace termínu „*transporteur*“

Termín	Kolokace	Český překlad
transporteur	transporteur de produits chimiques	hromadná přeprava chemikálií (3)
	transporteur de gaz	přepravce plynu (2)
	droits des transporteurs par mer et de leurs passagers	práva dopravců a cestujících po moři (1)
	transporteur ayant assuré effectivement le transport	dopravce, jenž skutečně prováděl přepravu (1)

Équipage

Tabulka č. 18: Kolokace termínu „*équipage*“

Termín	Kolokace	Český překlad
équipage	équipage employé à bord de ces navires	posádka zaměstnaná na těchto lodích (1)
	équipage de navire	posádka lodi (2)
	équipage faisant escale dans un port d'un État membre	posádka vplouvající do přístavu členského státu (1)

Port

Tabulka č. 19: Kolokace termínu „*port*“

Termín	Kolokace	Český překlad
port	port de la Communauté	přístav Společenství (6)
	port d'un État membre	přístav členského státu (23)
	port de l'Union européenne	přístav v Evropské Unii (1)
	port dans la Communauté	přístav členského státu (7)
	port d'inspection	přístav, v němž je prováděna inspekce (1)
	port fluvial	říční přístav (1)
	port de mer	námořní přístav (1)
	port d'escale	přístav určení (1)
	port d'immobilisation	přístav zadržení (2)
	port de destination	přístav určení (1)

Trafic

Tabulka č. 20: Kolokace termínu „*trafic*“

Termín	Kolokace	Český překlad
trafic	trafic maritime national	vnitrostátní námořní doprava (5)
	trafic maritime intracommunautaire régulier effectué sur des routes fixes	pravidelná námořní doprava na stanovených linkách (6)
	trafic des navires	provoz plavidel (6)
	trafic international	mezinárodní linka (1)
	trafic national	národní linka (1)

Sanction

Tabulka č. 21: Kolokace termínu „*sanction*“

Termín	Kolokace	Český překlad
sanction	introduction de sanctions en cas d'infractions	zavedení sankcí za protiprávní jednání (3)
	sanction contre les personnes morales	sankce ukládaná právnickým osobám (1)
	sanction pénale ou disciplinaire	trest nebo disciplinární opatření (3)
	sanction applicable aux violations des dispositions nationales	sankce za porušení vnitrostátních předpisů (1)

3.2 Kolokace s více než jedním překladem

Tato část kapitoly je nejdůležitějším bodem práce. Nabídne výsledky výzkumu kolokací a jejich českých ekvivalentů. Jde o část práce, ke které jsem po celou dobu směřovala.

Tabulka č. 22: Kolokace se dvěma překlady

Termín	Kolokace	Český překlad 1	Český překlad 2
accident	accident maritime	námořní nehoda (9)	nehoda na moři (1)
pollution	pollution par les hydrocarbures	ropné znečištění (1)	znečištění ropou (3)
navire	navire de mer	námořní plavidlo (2)	námořní loď (2)
navire	navire-citerne pour produits chimiques	chemická tanková loď (1)	chemický tanker (1)
navire	navire-citerne pour gaz liquéfié	tanková loď na zkapalněný plyn (1)	tanker na zkapalněný plyn (1)
sûreté	sûreté maritime	námořní bezpečnost (15)	bezpečnost námořní dopravy (5)
sûreté	sûreté nationale	státní bezpečnost (1)	vnitrostátní bezpečnost (1)
port	port maritime de la Communauté	přístav Společenství (5)	přístav ve Společenství (1)
trafic	trafic maritime international	mezinárodní lodní doprava (2)	mezinárodní námořní doprava (3)
sanction	sanction pénale	trestní sankce (1)	trest (1)
sanction	sanction efficace, proportionnée et dissuasive	účinná, přiměřená a odrazující sankce (5)	účinný, přiměřený a odrazující trest (1)

Tabulka č.23: Kolokace se třemi překlady

Termín	Kolokace	Český překlad 1	Český překlad 2	Český překlad 3
pollution	pollution marine accidentelle	havarijní znečišťování moře (3)	havarijní znečištění moře (4)	znečištění moře (1)

Tabulka č. 24: Kolokace se čtyřmi překlady

Termín	Kolokace	Český překlad 1	Český překlad 2	Český překlad 3	Český překlad 4
protection	protection du milieu marin	zabránění znečištění z lodí (1)	ochrana životního prostředí na moři (1)	ochrana mořského prostředí (2)	ochrana mořského životního prostředí (2)
trafic	trafic maritime	námořní doprava (3)	námořní provoz (1)	lodní provoz (1)	lodní doprava (1)

3.2.1 Kolokace v databázích ISAP a IATE

Dříve než se dostaneme k samotným překladům a jejich rozboru, ráda bych uvedla přehled kolokací s více než jedním překladem, které se vyskytují v odborné terminologii databází ISAP a IATE. Tabulka nám tedy objasní, která kolokace má zavedený závazný termín.

Tabulka č. 25: Výskyty kolokací v ISAP a IATE

Kolokace	ISAP	IATE
accident maritime	ne	ne
navire de mer	ano	ne
navire-citerne pour gaz liquéfié	ne	ne
navire-citerne pour produits chimiques	ne	ne
pollution marine accidentelle	ne	ano
pollution par les hydrocarbures	ano	ne
port maritime de la Communauté	ne	ne
protection du milieu marin	ne	ne
sanction efficace, proportionnée et dissuasive	ne	ne
sanction pénale	ne	ne
sûreté maritime	ne	ne
sûreté nationale	ne	ne
trafic maritime	ne	ne
trafic maritime international	ne	ne

V tabulce lze vidět, že vybrané kolokace, pro které byl vyhledán více než jeden překlad se v uvedených databázích příliš nenacházejí. Většinou lze ale najít alespoň jednotlivé části kolokací jako součást kolokací jiných a díky tomu zhodnotit jejich překlad.

3.2.2 Kolokace s adekvátním překladem

Tato skupina kolokací obsahuje kolokace se správnými překlady, které si jsou povětšinou navzájem synonymy. Čísla v tabulkách, které jsou uvedeny v závorkách značí počet výskytů v korpusu. Ve skupině se nachází 13 kolokací.

Accident maritime

Kolokace	accident maritime
Překlad 1	<i>námořní nehoda (9)</i>
Překlad 2	<i>nehoda na moři (1)</i>

Pojem „*accident*“ je překládán jako „*nehoda*“. To potvrzuje i databáze ISAP, která udává dva možné překlady: „*nehoda*“ nebo „*mimořádná událost*“.

Přídavné jméno „*maritime*“ je VFČS překládáno jako „*námořní*“ nebo „*maritimní*“. Dle toho můžeme tedy soudit, že je správně Překlad 1 „*námořní nehoda*“. Přeložit lze tuto kolokaci i druhým uvedeným způsobem, kdy je využit překladatelský postup transpozice.

Navire de mer

Kolokace	navire de mer
Překlad 1	<i>námořní plavidlo (2)</i>
Překlad 2	<i>námořní loď (2)</i>

Hlava této kolokace „*navire*“ je v textech překládána dvěma způsoby: „*loď*“ a „*plavidlo*“. Takový překlad uvádí i VFČS a VFČTS. Rozdíl mezi lodí a plavidlem nám objasňuje Ilustrovaná encyklopedie (1995a: 446), která říká, že „*plavidlo je plovoucí těleso určené pro činnost ve vodě. Zahrnuje lodě, plovoucí stroje, plovoucí zařízení, čluny.*“ „*Lod' je říditelné duté plavidlo; dělí se a) podle účelu (např. osobní, nákladní); b) podle určení plavby (např. vnitrozemské, říční, jezerní, námořní); c) podle nákladu (např. tankové, chladírenské, kontejnerové).*“ (1995a: 195) Podle těchto dvou definicí můžeme tedy říci, že „*plavidlo*“ je slovo nadřazené slovu „*loď*“. „*Plavidlo*“ je souhrnný název pro vodní dopravní prostředky, kterými bývají nejčastěji lodě.

„*Navire de mer*“ je tedy překládáno jako „*námořní plavidlo*“ a „*námořní loď*“. Dle FČTS je správný překlad „*námořní loď*“. Oba dva překlady jsou přeloženy správně a navzájem jsou sobě synonymní.

Navire-citerne pour produits chimiques

Kolokace	navire-citerne pour produits chimiques
Překlad 1	<i>chemická tanková loď (1)</i>
Překlad 2	<i>chemický tanker (1)</i>

Hlava této kolokace je překládána jako „*tanková loď*“ nebo „*tanker*“. Tyto dva výrazy by měly být dle definice z Ilustrované encyklopedie (1995b: 261) synonymní: „*Tanker, tanková loď, cisternová loď – loď sloužící k přepravě tekutých nákladů (ropy, zkapalněných plynů)*.“

Pro samotný výraz „*produit chimique*“ uvádí databáze IATE překlad „*chemická látka*“.

U obou případů bylo použito překladatelského postupu transpozice.

Navire-citerne pour gaz liquéfié

Kolokace	navire-citerne pour gaz liquéfié
Překlad 1	<i>tanková loď na zkapalněný plyn (1)</i>
Překlad 2	<i>tanker na zkapalněný plyn (1)</i>

U této kolokace se vyskytuje stejný problém jako v předchozím případě. Termín „*gaz liquéfié*“ je obsažen v databázi ISAP a jeho českým ekvivalentem je „*zkapalněný plyn*“. FČTS nabízí následující možné překlady: „*kapalný plyn*“, „*zkapalněný plyn*“, „*tekutý plyn*“. Překlad 1 a 2 jsou tedy správné.

Sûreté maritime

Kolokace	sûreté maritime
Překlad 1	<i>námořní bezpečnost (15)</i>
Překlad 2	<i>bezpečnost námořní dopravy (5)</i>

Pro „*sûreté*“ nabízí FČTS překlad „*bezpečnost*“, který je užit v uvedených překladových variantách.

Přídavné jméno „*maritime*“ se v databázi ISAP vyskytuje jako součást jiných kolokací a ve všech případech je zde překládáno jako „*námořní*“, např. „*navigation maritime*“ - „*námořní plavba*“.

Oba překlady jsou významově správné. U Překladu 2 se změnilo adjektivum ve výchozím jazyce na nominální syntagma v cílovém jazyce, což vypovídá o užití překladatelského postupu transpozice.

Sanction pénale

Kolokace	sanction pénale
Překlad 1	<i>trestní sankce (1)</i>
Překlad 2	<i>trest (1)</i>

Sanction efficace, proportionnée et dissuasive

Kolokace	sanction efficace, proportionnée et dissuasive
Překlad 1	<i>účinná, přiměřená a odrazující sankce (5)</i>
Překlad 2	<i>účinný, přiměřený a odrazující trest (1)</i>

VFČS překládá hlavu této kolokace jako „*sankce*“. Pro „*sanction pénale*“ „*trestní sankce*“, „*trest*“, „*trestní sankce*“. Jedná se tedy o překlady synonymní u obou případů.

Sûreté nationale

Kolokace	sûreté nationale
Překlad 1	<i>státní bezpečnost (1)</i>
Překlad 2	<i>vnitrostátní bezpečnost (1)</i>

Hlava této kolokace je stejná jako v předchozím případě, a proto bude pozornost upřena na adjektivum „*national*“. To je v jednom případě překládáno jako „*státní*“ a ve druhém jako „*vnitrostátní*“. V databázi ISAP se vyskytuje jako součást jiných kolokací, které nabízejí překlad „*národní*“ nebo „*státní*“. Překlad „*vnitrostátní*“ není užit ani v jednom z případů v databázi ISAP. VFČS jej překládá jako „*národní*“, „*státní*“ či „*celostátní*“. Tyto zdroje tedy adjektivum „*national*“ nepřekládají jako „*vnitrostátní*“. To pozvrzuje správnost Překladu 1.

Když to ale vezmeme z druhé strany a v databázi ISAP zadáme „*vnitrostátní*“, ukáže se, že ve většině případech je překládáno jako „*national*“, např. „*vnitrostátní*

právní předpisy“ „*dispositions nationales*“. Je ale také užít francouzský ekvivalent „*intérieur*“. To nám tedy nevyklučuje ani Překlad 2. S největší pravděpodobností záleží na kontextu, a proto budou obě kolokace užity ve větách. V závěru můžeme říci, že jsou překlady synonymní.

*Sans préjudice de la réglementation des États membres dans le domaine de la **sûreté nationale** et des mesures pouvant être prises sur la base du titre VI du traité sur l'Union européenne...*

*Aniž jsou dotčeny předpisy členských států v oblasti **státní bezpečnosti** a opatření, která mohou být přijata na základě hlavy VI Smlouvy o Evropské unii...*

*Les données relatives aux mesures directement liées à la **sûreté nationale**, le cas échéant, peuvent être exclues de la notification à la Commission.*

*Z oznámení Komise lze vypustit podrobné údaje o opatřeních, které se přímo vztahují k **vnitrostátní bezpečnosti**.*

Trafic maritime international

Kolokace	trafic maritime international
Překlad 1	<i>mezinárodní lodní doprava (2)</i>
Překlad 2	<i>mezinárodní námořní doprava (3)</i>

Překlady se liší v pojmu „*maritime*“, kterému je v prvním případě přisuzován překlad „*lodní*“ a ve druhém případě „*námořní*“. Přídavné jméno „*maritime*“ se pojí s jinými kolokací v databázi ISAP, ve všech případech je překládán jako „*námořní*“ nebo „*přímořský*“ např. „*eaux intérieurs maritimes*“ s českým překladem „**námořní plavební cesty**“. VFČS uvádí stejné překlady. Překlad 2 je tedy správně.

Překlad 1 se objevuje např. v kolokaci „*compagnies de navigation*“ – „*společnosti lodní dopravy*“. Překlady tedy považují za synonymní.

Trafic maritime

Kolokace	trafic maritime
Překlad 1	<i>námořní doprava (3)</i>
Překlad 2	<i>námořní provoz (1)</i>
Překlad 3	<i>lodní provoz (1)</i>
Překlad 4	<i>lodní doprava (1)</i>

Hlava této kolokace je v databázích ISAP a IATE součástí jiných kolokace, např.: „*gestion du trafic aérien*“ – „řízení letového provozu“; „*détournement du trafic*“ – „odklon obchodu“; „*trafic international*“ – „mezinárodní doprava“. Překlady 1 a 2 jsou správné.

U předchozího případu „*trafic maritime international*“ bylo uvedeno, že přídavné jméno „*maritime*“ je překládáno správně jako „námořní“. Nenašla jsem ale zásadní rozdíl mezi přídavnými jmény „*lodní*“ a „*námořní*“, a proto je považuji za synonymní. Rozdíl můžeme vidět v tom, že adjektivum „*námořní*“ lze použít pouze ve spojení s mořem. Adjektivum „*lodní*“ může být užito nejenom pro označení dopravy na moři ale např. také pro říční dopravu. Záleží tedy na kontextu a vzhledem k tomu, že vybrané téma se týká námořní dopravy, považuji tyto výrazy za synonymní.

Port maritime de la Communauté

Kolokace	port maritime de la Communauté
Překlad 1	<i>přístav Společenství (5)</i>
Překlad 2	<i>přístav ve Společenství (1)</i>

Pokud jde o překlad „*port maritime*“, nevyskytuje se zde žádný problém, protože překlady se shodují. Překlad 2 „*přístav ve Společenství*“ se vyskytuje v textech pouze jednou a není adekvátní vzhledem k předložce, která je užitá. J. Hendrich (2001: 156) objasňuje, že ve francouzštině se pád podstatného jména vytváří předložkou. Český druhý pád bývá ve francouzštině vyjádřen předložkou „*de*“, např. „*le toit de la maison*“ – „*střecha domu*“.

Významově se ale tyto dvě překladové varianty shodují, a proto jsou zařazeny do skupiny „kolokace s adekvátním překladem“.

Pollution marine accidentelle

Kolokace	pollution marine accidentelle
Překlad 1	<i>havarijní znečišťování moře (3)</i>
Překlad 2	<i>havarijní znečištění moře (4)</i>
Překlad 3	<i>znečištění moře v důsledku námořních havárií (1)</i>

Podle FČTS je adekvátní překlad hlavy této kolokace „*znečištění*“. Databáze IATE uvádí pro kolokace „*pollution marine*“ překlad „*znečišťování moře*“. „*Znečištění*“ a „*znečišťování*“ můžeme považovat za slova stejného významu.

Přídavné jméno „*accidentel*“ je v databázi IATE k dohledání jako „*náhodný*“. V databázi ISAP je součástí jiných kolokací, např.: „*erreur accidentelle*“ – „*náhodná chyba*“; „*exposition accidentelle*“ – „*havarijní ozáření*“. Překlad adjektiva „*accidentel*“ tedy záleží na kontextu. Pro nás je důležité, že je možný překlad „*havarijní*“, a proto můžeme prohásit Překlad 1 a 2 za adekvátní. Překlad 3 se významově shoduje. Jedná se o výrazy synonymní.

Pollution par les hydrocarbures

Kolokace	pollution par les hydrocarbures
Překlad 1	<i>ropné znečištění (1)</i>
Překlad 2	<i>znečištění ropou (3)</i>

Termín „*pollution*“ je tzv. dějové substantivum. V korpusu je překládáno jako „*znečištění*“ nebo „*znečišťování*“. Podle FČTS je adekvátní překlad „*znečištění*“. Když zadáme v databázi ISAP samotné slovo „*hydrocarbure*“, objeví se český ekvivalent „*uhlovodík*“.

Samotná kolokace se v uvedeném zdroji nevyskytuje, je ale součástí jiné kolokace „*Certificat international de prévention de la pollution par les hydrocarbures*“, pro kterou je závazný český ekvivalent „*Mezinárodní osvědčení o zabránění znečištění ropnými látkami*“. Tomu neodpovídá ani jeden z uvedených překladů. České slovo „*ropa*“ překládá databáze IATE jako „*huile de pétrole*“, ISAP jako „*pétrole brut*“ a FČTS nabízí více ekvivalentů: „*naphte minéral*“, „*naphte natif*“, „*naphte brut*“, „*pétrole brut*“, „*bitume liquide*“. Tyto překlady se tedy neshodují s překlady užitými v korpusu.

Pro české slovo „*ropa*“ se nevyskytuje „*hydrocarbure*“ ani v jednom překladu. „*Pollution par les hydrocarbures*“ tedy lze překládat jako „*znečištění ropnými látkami*“, což udává ISAP. Je ale možný i překlad, který byl vyhledán v textech?

Jakožto neznalec chemie jsem se snažila ověřit to, jestli je zásadní rozdíl mezi „*ropou*“ a „*ropnými látkami*“. Ilustrovaná encyklopedie (1995b: 51) definuje

ropu následovně: „*Ropa – směs uhlovodíků různého složení (dle nalezišť), vzniká rozkladem zbytků pravěkých rostlin a živočichů; žlutá až černá hmota s různou hustotou. Ropa je směs kapalných, pevných a plyných látek, které jsou vzájemně rozpuštěny.*“

„*Při ropném znečištění se na hladině vytváří hustá tenká (asi 2 mm) vrstva z ropy a těžkého oleje. Lehké oleje tvoří tzv. monomolekulární film. Ropné látky snižují a omezují fotosyntézu. Nejprve dochází k vyprchání lehkých uhlovodíků, ropa ztrácí cca 25% své hmotnosti, zbývající část se odbourává i fotochemicky, ale většina ropy se postupně mění v těžko odbouratelnou gelovitou hmotu, část emulze z ropných látek klesá ke dnu. Ještě asi po 3 měsících mají plovoucí ropné látky asi 15% původního objemu.*“⁹

Podle uvedených definic lze považovat překlady za možné. Při ropném znečištění se látky ropy postupně oddělí, nejprve vyprchají lehké uhlovodíky („*hydrocarbure*“) a poté část emulze z ropných látek klesá ke dnu a část zůstává na hladině. Při havárii tankeru, kdy unikne ropa do moře, dochází postupně k oddělování ropných látek a tedy ropnému znečišťování.

---

⁹ Geografie světového oceánu [online][cit. 13. 5. 2010] Dostupný na:
http://www.herber.webz.cz/www_ocean/index.html

3.2.3 Kolokace s neadekvátním překladem

Do této skupiny jsem zařadila takové kolokace, u kterých se vyskytuje alespoň jeden nesprávný překlad. Do této skupiny spadá pouze jedna kolokace.

Protection du milieu marin

Kolokace	protection du milieu marin
Překlad 1	<i>zabránění znečištění z lodí (1)</i>
Překlad 2	<i>ochrana životního prostředí na moři (1)</i>
Překlad 3	<i>ochrana mořského prostředí (2)</i>
Překlad 4	<i>ochrana mořského životního prostředí (2)</i>

Hlava této kolokace „*protection*“ je jako součást jiných kolokací v uvedených databázích překládána pouze jako „*ochrana*“, např. „*protection des droits*“ – „*ochrana práv*“. Pro Překlad 1 „*zabránění*“ je nabízen francouzský ekvivalent „*prévention*“. Z významového hlediska ale „*zabránění*“ a „*ochrana*“ označují to samé, a proto je můžeme považovat za adekvátní.

„*Milieu marin*“ je v databázích ISAP i IATE součástí kolokace „*directive-cadre stratégie pour le milieu marin*“ – „*rámcová směrnice o strategii pro mořské prostředí*“, což oprávnňuje prohlásit Překlad 3 za adekvátní.

Překlad 4 uvádí pro „*milieu marin*“ překlad „*mořské životní prostředí*“. Tento překlad není k dohledání v uvedených databázích ani ve slovnících. Významově se ale shoduje, a proto ho lze tolerovat. Překlad 2 je také adekvátní a je užit překladatelský postup transpozice.

Za chybný překlad lze prohlásit Překlad 1, protože „*milieu marin*“ nelze překládat jako „*znečištění z lodí*“ ale pouze jako „*mořského (životní) prostředí*“.

3.2.4 Hodnocení překladových variant

Při určování správnosti překladů a rozlišení mezi naprosto správnými a ne úplně správnými překladovými variantami jsem se řídila třemi kategoriemi vymezenými v úvodu třetí části.

Nejdůležitější bylo nalezení překladové varianty kolokace v databázi ISAP nebo IATE, což značilo existenci závazného termínu, a tudíž byla taková kolokace považována za naprosto správnou. Za druhé je nutné zachovat význam překladu. Za třetí byla brána v úvahu jazyková správnost překladu.

Pro kolokace, které jsou ve skupině „kolokace s více než jedním českým překladem“ se vyskytuje 34 překladových variant. Následující tabulky vysvětlí a ukáží hodnocení překladů.

Tabulka č. 26: Hodnocení překladů

Hodnocení	Povaha překladu	Slovní hodnocení
1	závazný termín	naprosto adekvátní překlad
2	zachování významu a jazyková správnost	kvalitní překlad
3	pouze zachování významu	nedostatečně kvalitní překlad
4	pouze jazyková správnost	nekvalitní překlad
5	nesprávnost ve všech hlediscích	neadekvátní překlad

Tabulka č. 27: Vyhodnocení překladových variant

Kolokace	Překladová varianta	Hodnocení	Slovní hodnocení
accident maritime	námořní nehoda	2	kvalitní překlad
accident maritime	nehoda na moři	2	kvalitní překlad
navire de mer	námořní loď	2	kvalitní překlad
navire de mer	námořní plavidlo	1	naprosto adekvátní překlad
navire-citerne pour gaz liquéfié	tanker na zkapalněný plyn	2	kvalitní překlad
navire-citerne pour gaz liquéfié	tanková loď na zkapalněný plyn	2	kvalitní překlad
navire-citerne pour produits chimiques	chemická tanková loď	2	kvalitní překlad
navire-citerne pour	chemický tanker	2	kvalitní překlad

produits chimiques			
pollution marine accidentelle	havarijní znečištění moře	2	kvalitní překlad
pollution marine accidentelle	havarijní znečišťování moře	1	naprosto adekvátní překlad
pollution marine accidentelle	znečištění moře v důsledku havárií	3	nedostatečně kvalitní překlad
pollution par les hydrocarbures	ropné znečištění	2	nekvalitní překlad
pollution par les hydrocarbures	znečištění ropou	2	nekvalitní překlad
port maritime de la Communauté	přístav Společenství	2	kvalitní překlad
port maritime de la Communauté	přístav ve Společenství	3	neadekvátní překlad
protection du milieu marin	ochrana mořského prostředí	2	kvalitní překlad
protection du milieu marin	ochrana mořského životního prostředí	2	kvalitní překlad
protection du milieu marin	ochrana životního prostředí na moři	2	kvalitní překlad
protection du milieu marin	zabránění znečištění z lodí	5	nedostatečně kvalitní překlad
sanction efficace, proportionnée et dissuasive	účinná, přiměřená a odrazující sankce	2	kvalitní překlad
sanction efficace, proportionnée et dissuasive	účinný, přiměřený a odrazující trest	2	kvalitní překlad
sanction pénale	trest	2	kvalitní překlad
sanction pénale	trestní sankce	2	kvalitní překlad
sûreté maritime	bezpečnost námořní dopravy	2	kvalitní překlad
sûreté maritime	námořní bezpečnost	2	kvalitní překlad
sûreté nationale	státní bezpečnost	2	kvalitní překlad
sûreté nationale	vnitrostátní bezpečnost	2	kvalitní překlad
trafic maritime	lodní doprava	2	nekvalitní překlad
trafic maritime	lodní provoz	2	nekvalitní překlad
trafic maritime	námořní doprava	2	kvalitní překlad
trafic maritime	námořní provoz	2	kvalitní překlad
trafic maritime international	mezinárodní lodní doprava	2	nekvalitní překlad

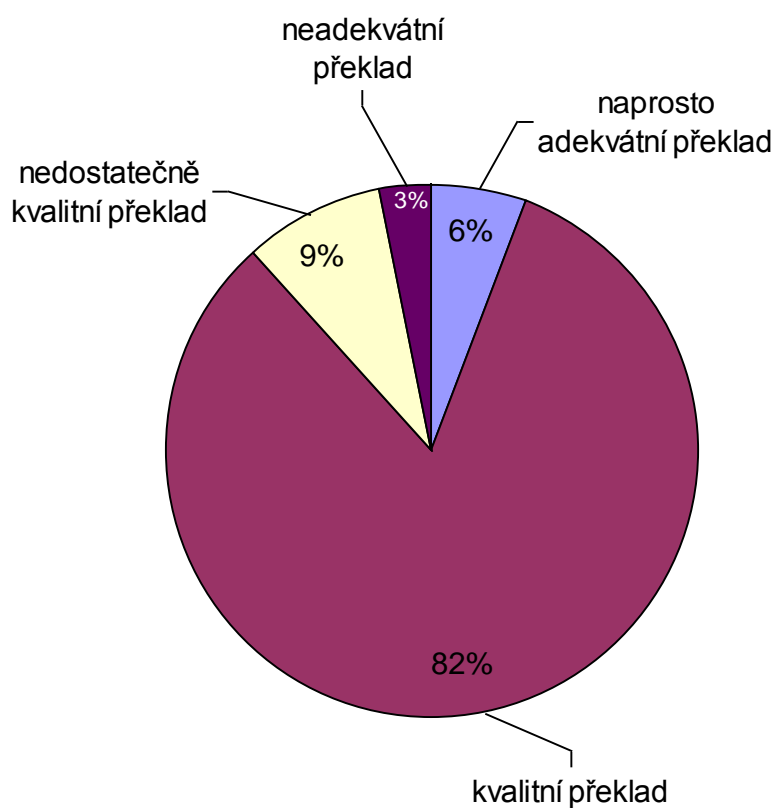
trafic maritime international	mezinárodní námořní doprava	2	kvalitní překlad
-------------------------------	-----------------------------	---	------------------

Kolokace, které se vyskytují ve vytvořené databázi, jsou z části „obecné“. A lze je přeložit různými způsoby, např. pomocí synonymních výrazů. Např. u volné kolokace „*sécurité applicable aux navires exploités dans la Communauté*“ – „*bezpečnost pro lodě provozované ve Společenství*“ není nutné tolik lpět na tom, aby kolokace byla uvedena v databázi ISAP či IATE a lze uvést více překladů, které budou všechny možné a správné.

Pokud jde o termínové kolokace jako např. „*sûreté maritime*“ její výskyt v daných databázích je mnohem důležitější.

Následující graf vyjádří podíl kvalitních a nekvalitních překladů.

Graf č. 4: Znáznornění kvality překladů

Z grafu můžeme vyčíst, že většina hodnocených kolokací je přeložena velmi kvalitně, pouze 6 % kolokací s více překlady se vyskytovaly v databázích ISAP a IATE, a proto byly označeny za „naprosto adekvátní“. Vyskytly se ale i nedostatečně kvalitní překladové varianty anebo neadekvátní možnosti překladu. Objevovaly se ale v malé míře a ojediněle.

Závěr

Výzkum, který byl prostřednictvím této bakalářské práce proveden, vycházel z paralelního korpusu evropských legislativních textů z let 2002 – 2008. Celkem tento korpus obsahoval 20 textů zaměřujících se na oblast „Bezpečnost v námořní dopravě“.

Česká verze obsahuje 70 376 slov a francouzská 91 928 slov. České texty dohromady čítají 270 normostran a francouzské texty 394 normostran. S pomocí tohoto vzniklého korpusu jsem vytvořila databázi 146 kolokací, jejichž základem bylo 13 klíčových slov neboli hlav.

Nejprve byla zkoumána morfologická struktura kolokací, při níž byla zjištěna velká různorodost různých vzorců struktur. Nejvíce se v databázi vyskytovaly kolokace se strukturou „*N+Adj*“ a „*N+Prép+N*“.

Tato práce si kladla za cíl zhodnocení kvality překladů v daném sémantickém poli. Hlavní pozornost byla věnována kolokacím, u kterých byl objeven více než jeden překlad, což bylo 14 kolokací. Tyto kolokace jsem rozdělila na dvě skupiny. První skupina byly „kolokace s adekvátním překladem“, kde se sice objevovalo více překladů, ale měly stejný nebo podobný význam a ve většině případů bylo užito překladatelských postupů. Druhou skupinu tvořily „kolokace s neadekvátním překladem“, kam byla zařazena pouze jedna kolokace, u níž byl alespoň jeden překlad neadekvátní.

V databázích ISAP a IATE byly nalezeny 3 opravdu celé kolokace jakožto závazné termíny, což činilo problém při ověřování překladu. Ostatní kolokace jsem tedy dohledávala po částech anebo se snažila jejich překlad doložit pomocí slovníků či jiných zdrojů uvedených v bibliografii.

V překladech legislativních textů daného sémantického pole byly nalezeny nesrovnalosti. Ty ale nebrání v porozumění textu. Jde spíše o ne úplně přesné přeložení.

Kolokace byly podrobeny analýze. Svě tvrzení jsem se snažila vždy podložit. Nevylučuji jiné možné pojetí a výsledky analýzy, ale za závěry, které jsem zde poskytla si stojím.

Résumé

Le présent travail traite de la terminologie française et tchèque qui provient des textes législatifs européens des années 2002 – 2008.

Au début, je voudrais dire que le transport maritime est le domaine très vaste et c'est pourquoi j'ai décidé de m'orienter vers le domaine „La sécurité dans le transport maritime“. Le but principal de ce mémoire est d'analyser les traductions tchèques des textes européens. Les textes législatifs européens sont publiés dans le site Eur-Lex.

Mon travail est divisé en trois parties. Première partie est théorique et deuxième et troisième partie sont pratiques.

Première partie contient trois chapitres. La première chapitre s'appelle „Le thème: Le transport maritime“. Elle parle du transport maritime et de la sécurité en mer. La deuxième chapitre s'appelle „La problématique des collocations“. Elle montre la problématique des collocations. Elle exprime la signification de „la collocation“ et le sens de la collocation pour la linguistique. C'est très important de comprendre le sens des collocations pour ce travail. La troisième chapitre s'appelle „Les procès de traduction“, elle décrit les possibilités comment on peut traduire la terminologie (juridique). J'ai classé les modes de traduction qui sont aussi utilisées dans les textes dans le corpus parallèle.

Deuxième partie raconte la préparation de mon travail avec les textes. On a arrangé les textes et après on a créé le corpus parallèle qui est composé des textes français et tchèques. C'est le programme ParaConc qui nous a aidé beaucoup parce qu'il sait choisir les traductions tchèques correspondant aux termes français. Grâce à ce programme, j'ai créé une base de données des collocations qui comprend 13 mots-clés et 146 collocations. Après, j'ai essayé de désigner la structure morphologique des collocations et créer les groupes des collocations d'après leur composition. J'ai distingué les types des structures et crée trois groupes des collocations.

Les collocations trouvées sont basales pour la troisième partie qui se consacre aux traductions tchèques. Les collocations sont classées dans les quatre groupes. Les collocations avec une traduction, deux traductions, trois traductions et quatre traductions. Pour 90% de nombre des termes spécialisés dans le corpus existe

un équivalent. Pour 10% on a trouvé plusieurs équivalents. Donc, les traductions sont classées dans les deux grandes groupes: „Les collocations avec une traduction“ et „Les collocations avec plusieurs traductions“.

Ce sont les collocations avec plusieurs traductions qui attirent mon attention. Ils sont encore diversifiées dans deux groupes: „Les collocations avec la traduction adéquate“ et „Les collocations avec la traduction inadéquate“. J’ai comparé les traductions à la base de données terminologiques électroniques „ISAP“ et „IATE“ qui contiennent les traductions obligatoires des termes législatifs. J’ai trouvé aussi les traductions dans les dictionnaires mentionnés dans la bibliographie.

Au bout, il y a des annexes: „Liste des noms des textes législatifs de corpus parallèle“ et „Petit vocabulaire des termes dans le domaine: „La sécurité dans le domaine maritime“ “.

Pour la conclusion, d’après cette recherche on peut remarquer que le lexique des termes spécialisés est traduit presque à l’unité. Mais, il existe une collocation où j’ai trouvé la traduction inadéquate. J’ai essayé décrire les traductions et évaluer la correction des traductions.

Bibliografie

Odborná literatura a články:

- Blumenthal, P., Hausmann. (2006), *F. J. Présentation : collocations, corpus, dictionnaires*. In *150 Langue française*. N° 1239. s. 3 – 13.
- CVRČEK, V. (2008), Morfologická paradigmatica a korpus. In *Gramatika a korpus 2007 = Grammar & Corpora 2007: sborník příspěvků ze stejnojmenné konference 25. - 27. 9. 2007*, Liblice. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-1634-8.
- ČERMÁK, F. a ŠULC, M. (2006a), *Kolokace*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. 452 s. ISBN 8051068632.
- ČERMÁK, F. a BLATNÁ, R. (2006b), *Korpusová lingvistika: Stav a modelové přístupy*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. 358 s. ISBN 8071068616.
- GREPL, M. a KARLÍK, P. (1986), *Skladba spisovné češtiny*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. 474 s.
- GREPL, M. a kol. (1997), *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. 799 s.
- HENDRICH, J a kol. (2001), *Francouzská mluvnice*. Plzeň: Nakladatelství FRAUS. 700 s. ISBN 80-7238-064-8.
- RADIMSKÝ, J. (2003), *Italské a francouzské vybrané neologismy z oblasti informatiky a nových médií*. České Budějovice. 119 s. ISBN 80-7040-624-0.
- ŠULC, M. (1999), *Korpusová lingvistika. První vstup*. Praha: Karolinum Nakladatelství univerzity Karlovy. 94 s. ISBN 80-7184-847-6.
- TOMÁŠEK, M. (2003a), *Překlad v právní praxi*. Praha: Linde, 2003. 143 s. ISBN 80-7201-427-7.
- WILLIAMS, G. (2005), *La linguistique de corpus*. Rennes: Presses Universitaires de Rennes. 418 s. ISBN: 2-7535-0046-0.
- Kolektiv autorů. (1995a), *Ilustrovaná encyklopedie J/P*. Praha: Encyklopedický dům. 518 s. ISBN 80-901647-5-7.
- Kolektiv autorů. (1995b), *Ilustrovaná encyklopedie Q/Ž*. Praha: Encyklopedický dům. 492 s. ISBN 80-901647-6-5.

Článek zveřejněný na webové stránce:

ČERMÁK, F. (2001), *Syntagmatika slovníku: Typy lexikálních kombinací*. In *Češina – univerzália a specifika 3*, eds. Hladká, Z, Karlík, P., Brno. 223 – 232.

Slovníky:

COLIN, Jean-Paul. *Dictionnaire des difficultés du français*. Paris: Dictionnaires Le Robert, 1991. 857 s. ISBN 2-85036-009-0

DUBOIS, J. a kol. *Dictionnaire de linguistique*. Paris: Larousse, 2002. 514 s. ISBN 2-03-532047-X

Francouzsko-český technický slovník. Praha: SNTL – Nakladatelství technické literatury, 1978. 935 s.

NEUMANN, J. a HOŘEJŠÍ, V. a kol. *Velký francouzsko-český slovník A/K*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1992. 833 s. ISBN 80-200-0234-0

NEUMANN, J. a HOŘEJŠÍ, V. a kol. *Velký francouzsko-český slovník L/Z*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1992. 756 s. ISBN 80-200-0235-9

Webové stránky:

EUR-Lex. [online] [cit. 12. 5. 2010] Dostupný na: <http://eurlex.europa.eu/cs/index.htm>

Geografie světového oceánu [online][cit. 13. 5. 2010] Dostupný na: http://www.herber.webz.cz/www_ocean/index.html

Informační systém pro aproximaci práva. [online] [cit. 12. 5. 2010] Dostupný na: <http://isap.vlada.cz/homepage.nsf/titul>

Interinstitucionální terminologická databáze, která obsahuje data ze všech oblastí činnosti evropských orgánů a institucí ve všech úředních jazycích EU [online] [cit. 12. 5. 2010]

<http://iate.europa.eu/iatediff/switchLang.do?success=mainPage&lang=fr>

Námořní politika EU. [online] [cit. 25. 3. 2010] Dostupný na: <http://ec.europa.eu/maritimeaffairs>

Publikace týkající se EU:

Oceán příležitostí. Integrovaná námořní politika pro Evropskou unii. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2008.

ISBN: 978-92-79-06729-7

Praktická příručka. Doprava a cestovní ruch. Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2009. ISBN: 978-92-823-2827-9

Tabulky a grafy

Tabulka č. 1: Seznam textů – s. 24

Tabulka č. 2: Výskyty termínů – s. 29

Tabulka č. 3: Struktura kolokací – První skupina: „*N+Adj*“, „*N+Vpé*“, „*N+Adj+Adj*“, „*N+Vpt*“, „*N+N*“ - s. 31

Tabulka č. 4: Struktura kolokací – Druhá skupina: „*N + Prép + N*“, „*N+Prép+Det+N*“, „*N+Prép+Det+N+Adj*“ - s. 31

Tabulka č. 5: Struktura kolokací – Třetí skupina: „*Komplexní struktury*“ - s. 33

Tabulka č. 6: Struktura kolokací – s. 36

Tabulka č. 7: Číselné zobrazení kolokací – s. 37

Tabulka č. 8: Číselné zobrazení kolokací – s. 38

Tabulka č. 9: Kolokace termínu „*accident*“ – s. 40

Tabulka č. 10: Kolokace termínu „*inspection*“ – s. 40

Tabulka č. 11: Kolokace termínu „*pollution*“ - s. 41

Tabulka č. 12: Kolokace termínu „*navire*“ – s. 42

Tabulka č. 13: Kolokace termínu „*sûreté*“ – s. 43

Tabulka č. 14: Kolokace termínu „*sécurité*“ - s. 44

Tabulka č. 15: Kolokace termínu „*prévention*“ - s. 45

Tabulka č. 16: Kolokace termínu „*protection*“ - s. 45

Tabulka č. 17: Kolokace termínu „*transporteur*“ – s. 46

Tabulka č. 18: Kolokace termínu „*équipage*“ – s. 46

Tabulka č. 19: Kolokace termínu „*port*“ - s. 46

Tabulka č. 20: Kolokace termínu „*trafic*“ - s. 47

Tabulka č. 21: Kolokace termínu „*sanction*“ – s. 47

Tabulka č. 22: Kolokace se dvěma překlady – s. 48

Tabulka č. 23: Kolokace se třemi překlady – s. 48

Tabulka č. 24: Kolokace se čtyřmi překlady – s. 49

Tabulka č. 25: Výskyty kolokací v ISAP a IATE – s. 50

Tabulka č. 26: Hodnocení překladů – s. 59

Tabulka č. 27: Vyhodnocení překladových variant – s. 59

Graf č. 1: Procentuální zastoupení různých typů dokumentů – s. 22

Graf č.2: Procentuální vyjádření struktur kolokací – s. 36

Graf č. 3: Procentuální vyjádření překladů kolokací – s. 38

Graf č. 4: Znázornění kvality překladů – s. 61

Přílohy

Příloha č. 1: Seznam názvů českých a francouzských legislativních textů paralelního korpusu

Příloha č. 2: Slovníček pojmů z oblasti: „Bezpečnost v námořní dopravě“

A Seznam názvů českých a francouzských legislativních textů paralelního korpusu

Název dokumentu
<p>Společný postoj (ES) č. 30/2008 ze dne 9. prosince 2008 přijatý Radou v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy o založení Evropského společenství, s ohledem na přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady o souladu s požadavky na stát vlajky (Text s významem pro EHP)</p> <p>Position commune (CE) no 30/2008 arrêtée par le Conseil le 9 décembre 2008 en vue de l'adoption de la directive 2008/.../CE du Parlement européen et du Conseil du ... concernant le respect des obligations des États du pavillon (Texte présentant de l'intérêt pour l'EEE)</p>
<p>Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/106/ES ze dne 19. listopadu 2008 o minimální úrovni výcviku námořníků (přepřacované znění) (Text s významem pro EHP)</p> <p>Directive 2008/106/CE du Parlement européen et du Conseil du 19 novembre 2008 concernant le niveau minimal de formation des gens de mer (refonte) (Texte présentant de l'intérêt pour l'EEE)</p>
<p>Společný postoj (ES) č. 20/2008 ze dne 6. června 2008 přijatý Radou v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy o založení Evropského společenství, s ohledem na přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady o státní přístavní inspekci (přepřacovaná verze) Text s významem pro EHP</p> <p>Position commune (CE) no 20/2008 adoptée par le Conseil le 6 juin 2008 en vue de l'adoption de la directive 2008/.../CE du Parlement européen et du Conseil du ... relative au contrôle par l'État du port (refonte) (Texte présentant de l'intérêt pour l'EEE)</p>
<p>Společný postoj (ES) č. 19/2008 ze dne 6. června 2008 přijatý Radou v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy o založení Evropského společenství, s ohledem na přijetí nařízení Evropského parlamentu a Rady o odpovědnosti dopravců k cestujícím po moři v případě nehod (Text s významem pro EHP)</p> <p>Position commune (CE) no 19/2008 adoptée par le Conseil le 6 juin 2008 en vue de l'adoption du règlement (CE) no .../2008 du Parlement européen et du Conseil du ... relatif à la responsabilité des transporteurs de passagers par mer en cas d'accident (Texte présentant de l'intérêt pour l'EEE)</p>
<p>Společný postoj (ES) č. 18/2008 ze dne 6. června 2008 přijatý Radou v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy o založení Evropského společenství, s ohledem na přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se stanoví společná pravidla a normy pro subjekty pověřené inspekci lodí a prohlídkami lodí (přepřacované znění) (Text s významem pro EHP)</p>

Position commune (CE) no 18/2008 adoptée par le Conseil le 6 juin 2008 en vue de l'adoption du règlement (CE) no .../2008 du Parlement européen et du Conseil du ... établissant des règles et normes communes concernant les organismes habilités à effectuer l'inspection et la visite des navires (refonte) (Texte présentant de l'intérêt pour l'EEE)

Společný postoj (ES) č. 17/2008 ze dne 6. června 2008 přijatý Radou v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy o založení Evropského společenství, s ohledem na přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se stanoví základní zásady pro vyšetřování nehod v odvětví námořní dopravy a kterou se mění směrnice 1999/35/ES a 2002/59/ES (Text s významem pro EHP)

Position commune (CE) no 17/2008 adoptée par le Conseil le 6 juin 2008 en vue de l'adoption de la directive 2008/.../CE du Parlement européen et du Conseil du ... établissant les principes fondamentaux régissant les enquêtes sur les accidents dans le secteur des transports maritimes et modifiant les directives 1999/35/CE et 2002/59/CE (Texte présentant de l'intérêt pour l'EEE)

Společný postoj (ES) č. 16/2008 ze dne 6. června 2008 přijatý Radou v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy o založení Evropského společenství, s ohledem na přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se stanoví společná pravidla a normy pro subjekty pověřené inspekcemi lodí a prohlídkami lodí a pro související činnosti námořní správy (přepřelované znění) (Text s významem pro EHP)

Position commune (CE) no 16/2008 adoptée par le Conseil le 6 juin 2008 en vue de l'adoption de la directive 2008/.../CE du Parlement européen et du Conseil du ... établissant des règles et normes communes concernant les organismes habilités à effectuer l'inspection et la visite des navires et les activités pertinentes des administrations maritimes (refonte) (Texte présentant de l'intérêt pour l'EEE)

Společný postoj (ES) č. 15/2008 ze dne 6. června 2008 přijatý Radou v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy o založení Evropského společenství, s ohledem na přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2002/59/ES, kterou se stanoví kontrolní a informační systém Společenství pro provoz plavidel (Text s významem pro EHP)

Position commune (CE) no 15/2008 adoptée par le Conseil le 6 juin 2008 en vue de l'adoption de la directive 2008/.../CE du Parlement européen et du Conseil du ... modifiant la directive 2002/59/CE relative à la mise en place d'un système communautaire de suivi du trafic des navires et d'information (Texte présentant de l'intérêt pour l'EEE)

Nařízení Komise (ES) č. 324/2008 ze dne 9. dubna 2008, kterým se stanoví revidované postupy provádění inspekcí Komise v oblasti námořní bezpečnosti (Text s významem pro EHP)

Règlement (CE) no 324/2008 de la Commission du 9 avril 2008 établissant les procédures révisées pour la conduite des inspections effectuées par la Commission dans le domaine de la sûreté maritime (Texte présentant de l'intérêt pour l'EEE)

<p>Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1891/2006 ze dne 18. prosince 2006 o víceletém financování činnosti Evropské agentury pro námořní bezpečnost v oblasti zasahování při znečištění z lodí a o změně nařízení (ES) č. 1406/2002 (Text s významem pro EHP)</p> <p>Règlement (CE) no 1891/2006 du Parlement européen et du Conseil du 18 décembre 2006 concernant le financement pluriannuel de l'Agence européenne pour la sécurité maritime dans le domaine de la lutte contre la pollution causée par les navires et modifiant le règlement (CE) no 1406/2002 (Texte présentant de l'intérêt pour l'EEE)</p>
<p>Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č.336/2006 ze dne 15. února 2006 o provádění Mezinárodního předpisu pro řízení bezpečnosti ve Společenství a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 3051/95 (Text s významem pro EHP)</p> <p>Règlement (CE) no 336/2006 du Parlement européen et du Conseil du 15 février 2006 relatif à l'application du code international de gestion de la sécurité dans la Communauté et abrogeant le règlement (CE) no 3051/95 du Conseil (Texte présentant de l'intérêt pour l'EEE)</p>
<p>Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/65/ES ze dne 26. října 2005 o zvýšení zabezpečení přístavů (Text s významem pro EHP)</p> <p>Directive 2005/65/CE du Parlement européen et du Conseil du 26 octobre 2005 relative à l'amélioration de la sûreté des ports (Texte présentant de l'intérêt pour l'EEE)</p>
<p>Společný postoj (ES) č. 32/2005 ze dne 18. července 2005 přijatý Radou v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy s ohledem na přijetí nařízení Evropského parlamentu a Rady o provádění Mezinárodního předpisu pro řízení bezpečnosti ve Společenství a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 3051/95</p> <p>Position commune (CE) no 32/2005 arrêtée par le Conseil du 18 juillet 2005 en vue de l'adoption du règlement (CE) no .../2005 du Parlement européen et du Conseil du ... relatif à l'application du code international de gestion de la sécurité dans la Communauté et abrogeant le règlement (CE) no 3051/95 du Conseil (2005/C 264 E/03) (Texte présentant de l'intérêt pour l'EEE)</p>
<p>Rámcové rozhodnutí Rady 2005/667/SVV ze dne 12. července 2005 k posílení rámce trestního práva pro boj proti znečištění z lodí</p> <p>Décision-cadre 2005/667/JAI du Conseil du 12 juillet 2005 visant à renforcer le cadre pénal pour la répression de la pollution causée par les navires</p>
<p>Nařízení Komise (ES) č. 884/2005 ze dne 10. června 2005, kterým se stanoví postupy provádění inspekcí Komise v oblasti námořní bezpečnosti (Text s významem pro EHP)</p> <p>Règlement (CE) no 884/2005 de la Commission du 10 juin 2005 établissant les procédures pour la conduite des inspections effectuées par la Commission dans le domaine de la sûreté maritime (Texte présentant de l'intérêt pour l'EEE)</p>
<p>Společný postoj (ES) č. 3/2005 ze dne 7. října 2004 přijatý Radou v souladu s</p>

postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy o založení Evropského společenství, s ohledem na přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady o znečištění z lodí a o zavedení sankcí za protiprávní jednání

Position commune (CE) no 3/2005 arrêtée par le Conseil le 7 octobre 2004 en vue de l'adoption de la directive 2004/.../CE du Parlement européen et du Conseil relative à la pollution causée par les navires et à l'introduction de sanctions en cas d'infractions (Texte présentant de l'intérêt pour l'EEE)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 725/2004 ze dne 31. března 2004, o zvýšení bezpečnosti lodí a přístavních zařízeníText s významem pro EHP.

Règlement (CE) no 725/2004 du Parlement européen et du Conseil du 31 mars 2004 relatif à l'amélioration de la sûreté des navires et des installations portuaires (Texte présentant de l'intérêt pour l'EEE)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 724/2004 ze dne 31. března 2004, kterým se mění nařízení (ES) č. 1406/2002, kterým se zřizuje Evropská agentura pro námořní bezpečnostText s významem pro EHP.

Règlement (CE) no 724/2004 du Parlement européen et du Conseil du 31 mars 2004 modifiant le règlement (CE) n° 1406/2002 instituant une Agence européenne pour la sécurité maritime (Texte présentant de l'intérêt pour l'EEE)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/25/ES ze dne 14. dubna 2003 o zvláštních požadavcích na stabilitu osobních lodí typu ro-roText s významem pro EHP.

Directive 2003/25/CE du Parlement européen et du Conseil du 14 avril 2003 relative aux prescriptions spécifiques de stabilité applicables aux navires rouliers à passagers (Texte présentant de l'intérêt pour l'EEE)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/84/ES ze dne 5. listopadu 2002, kterou se mění směrnice o námořní bezpečnosti a zabránění znečištění z lodíText s významem pro EHP.

Directive 2002/84/CE du Parlement européen et du Conseil du 5 novembre 2002 portant modification des directives relatives à la sécurité maritime et à la prévention de la pollution par les navires (Texte présentant de l'intérêt pour l'EEE)

B Slovníček pojmů z oblasti: „Bezpečnost v námořní dopravě“

accident de mer *námořní nehoda*

accident de navigation *námořní nehoda*

accident en mer *nehoda na moři*

accident maritime *námořní nehoda, nehoda na moři*

équipage de navire *posádka lodi*

équipage employé à bord de ces navires *posádka zaměstnaná na těchto lodích*

inspection aléatoire des navires *namátková inspekce lodí*

inspection approfondie des navires *podrobná inspekce lodí*

inspection au niveau des États membres *inspekce na úrovni členských států*

inspection au nom de la Commission *inspekce jménem Komise*

inspection complète *úplná inspekce*

inspection d'un échantillon approprié *inspekce vhodného výběrového vzorku*

inspection de la Commission *inspekce Komise*

inspection de navires *prohlídka lodí*

inspection de navires de priorité I *inspekce u lodí s prioritou I*

inspection de sûreté *bezpečnostní inspekce*

inspection détaillée *podrobná inspekce*

inspection effectuée par la Commission *inspekce Komise*

inspection initiale *počáteční inspekce*

inspection non effectuée *neprovedená inspekce*

inspection obligatoire *povinná inspekce*

inspection périodique *pravidelná inspekce*

inspection renforcée *rozšířená inspekce*

inspection requise *požadovaná inspekce*

inspection sous la supervision de la Commission *inspekce pod dohledem Komise*

inspection sous les auspices de l'État membre *inspekce Komise pod záštitou členského státu*

inspection spécifique *konkrétní inspekce*

inspection supplémentaire *dodatečná inspekce*

inspection utilisée par les États membres *inspekce, kterou využívají členské státy*

introduction de sanctions en cas d'infractions *zavedení sankcí za protiprávní jednání*

navire à destination des ports maritimes *plavidlo směřující do přístavů*

navire à passagers *osobní loď*

navire à passagers de classe B *osobní loď typu B*

navire appartenant à un État membre *loď vlastněná členským státem*

navire ayant l'intention d'entrer dans un port *loď směřující do přístavu*

navire battant le pavillon d'un État membre *loď plující pod vlajkou členského státu*

navire battant le pavillon d'un pays tiers *plavidlo plující pod vlajkou třetí země*

navire communautaire *loď Společenství*

navire d'appoint de la marine de guerre *námořní válečné pomocné plavidlo*

navire de guerre *válečná loď*

navire de charge *nákladní loď*

navire de mer *námořní plavidlo, námořní loď*

navire de passagers *osobní loď*

navire de pêche *rybářské plavidlo*

navire de surface *hladinová loď*

navire de transport de troupes *loď pro přepravu vojska*

navire dépollueur *plavidlo na odstranění znečištění*

navire effectuant des voyages internationaux *loď v mezinárodní plavbě*

navire en bois de construction primitive *dřevěná loď primitivní konstrukce*

navire en transit *proplouvající loď*

navire étranger *cizí loď*

navire existant *stávající loď*

navire immatriculé dans un État membre *loď registrovaná v některém členském státě*

navire neuf *nová loď*

navire non engagé dans des activités commerciales *plavidlo, které se nezabývá obchodní činností*

navire non propulsé par des moyens mécaniques *loď bez strojního pohonu*

navire opérant des services intérieurs *loď, která provozuje vnitrostátní služby*

navire opérant sur des services intérieurs *loď, která provozuje vnitrostátní námořní dopravu*

navire pour passagers *osobní loď*

navire roulier *loď typu ro-ro*

navire roulier à passagers *osobní loď typu ro-ro*
navire roulier de passagers *osobní loď typu ro-ro*
navire satisfait aux prescriptions spécifiques *loď vyhovující zvláštním požadavkům*
navire se trouvant dans une installation portuaire *plavidlo nacházející se v přístavním zařízení*
navire transportant des gaz liquéfiés *loď pro hromadnou přepravu zkapalněných plynů*
navire utilisé dans le trafic maritime *loď používaná v mezinárodní lodní dopravě*
navire utilisé pour la capture de poissons *plavidlo užívané pro lov ryb*
navire-citerne *tanková loď*
navire-citerne pour gaz liquéfié *tanková loď na zkapalněný plyn, tanker na zkapalněný plyn*
navire-citerne pour produits chimiques *chemická tanková loď, chemický tanker*
pollution causée par les navires *znečištění z lodí*
pollution délibérée *záměrné znečištění*
pollution en mer *znečištění na moři*
pollution marine *mořské znečišťování*
pollution marine accidentelle *havarijní znečištění moře*
pollution marine intentionnelle *záměrné znečišťování moře*
pollution maritime *znečištění moře*
pollution par les hydrocarbures *znečištění ropnými látkami, ropné znečištění*
pollution par les navires *znečištění z lodí*
port dans la Communauté *přístav členského státu*
port de destination *přístav určení*
port de la Communauté *přístav Společenství*
port de l'Union européenne *přístav v Evropské Unii*
port de mer *námořní přístav*
port d'escale *přístav určení*
port d'immobilisation *přístav zadržení*
port d'inspection *přístav, v němž je prováděna inspekce*
port d'un État membre *přístav členského státu*
port fluvial *říční přístav*
port maritime de la Communauté *přístav Společenství*
prévention d'accidents *předcházení nehodám*

prévention de la pollution causée par les navires *zabránění znečištění z lodí*

prévention de la pollution en mer *znečištění na moři*

prévention de la pollution marine *předcházení znečištění moří*

prévention de la pollution maritime *zabránění znečištění moří*

prévention de la pollution par les navires *zabránění znečištění z lodí*

prévention des fraudes *předcházení podvodům*

protection civile *civilní ochrana*

protection de l'environnement *ochrana životního prostředí*

Protection des intérêts financiers communautaires *Ochrana finančních zájmů Společenství*

protection du milieu marin *ochrana mořského prostředí*

sanction contre les personnes morales *sankce ukládaná právnickým osobám*

sanction efficace, proportionnée et dissuasive *účinná, přiměřená a odrazující sankce, účinný, přiměřený a odrazující trest*

sanction pénale *trestní sankce, trest*

sanction pénale ou disciplinaire *trest nebo disciplinární opatření*

sécurité à bord et à terre *bezpečnost na lodích a na pevnině*

sécurité dans la Communauté *bezpečnost ve Společenství*

sécurité des navires *bezpečnost osobních lodí*

sécurité des passagers et de l'équipage *bezpečnost cestujících a posádky*

sécurité des transbordeurs rouliers de passagers *bezpečnost osobních lodí typu ro-ro*

sécurité du transport maritime de passagers *bezpečnost námořní osobní dopravy*

sécurité en mer *bezpečnost na moři*

sécurité maritime *námořní bezpečnost*

sécurité pour les navires à passagers *bezpečnost pro osobní lodě*

sûreté de l'installation portuaire *bezpečnost přístavních zařízení*

sûreté des navires *ochrana lodí*

sûreté maritime *námořní bezpečnost, bezpečnost námořní dopravy*

sûreté nationale *státní bezpečnost*

sûreté pour les équipages des navires *bezpečnost posádek lodí*

trafic des navires *provoz plavidel*

trafic international *mezinárodní linka*

trafic maritime *námořní doprava, námořní provoz*

trafic maritime international *mezinárodní námořní doprava*

trafic maritime national *vnitrostátní námořní doprava*

trafic national *národní linka*

transporteur de gaz *přepravce plynu*

transporteur de produits chimiques *hromadná přeprava chemikálií*